

PROGRAMMA UAS=PD

KUNST + CREATIEF

Liesbet van Zoonen

Anke Coumans

Michel van Dartel

KUNST +
CREATIEF

PROFESSIONAL
DOCTORATE

INHOUD

	Inleiding			3
1	Opleidingsprofiel	1.1	PD-Profiel in hoofdlijnen	5
		1.2	Inhoudelijke focus	7
		1.3	Toegevoegde waarde, nut en noodzaak	8
		1.4	Niveau van het programma	9
		1.5	Karakter van het programma	10
		1.6	Eindkwalificaties	11
2	PD-traject	2.1	Programma-inhoud	13
		2.2	Matching en selectie	15
		2.3	Kandidaat begeleiding	16
		2.4	Kwaliteitseisen begeleiders	16
		2.5	Inbedding in lectoraten en het (internationale) network	17
		2.6	Studiebelasting en doorlooptijd	17
		2.7	Procedures	17
3	Examinering	3.1	Wijze van examinering	21
		3.2	Kwaliteitseisen portfolio	21
		3.3	Andere beoordelingsinstrumenten	22
		3.4	Kwaliteitszorg	22
4	Governance	4.1	Het Graduate Network	27
5	Financiën	5.1	Kosten per PD-traject	29
		5.2	Kosten voor het Training The Trainer	30
		5.3	Kosten voor het Graduate Network	30
		5.4	Samenvattend	31
	Terminologie en afkortingen			32

Bijlagen (overzicht)

Bijlagen 1 – 6

INLEIDING

5 Het PD-programma Kunst + Creatief is het resultaat van een brede
gedachtenvorming vanuit diverse initiatieven binnen het HBO
Kunstonderwijs, de op kunst en creativiteit gerichte lectorenplat-
forms¹ en de mogelijkheid die het ministerie van OCW aan het HBO
10 heeft geboden om een pilot voor het professioneel doctoraat te
ontwikkelen. In de propositie ‘Een derde cyclus voor de Kunst en
Creatieve Sector’ werden al eerder de achtergronden van het kunst
en creatieve onderzoek in Nederland geschetst en werd de breed
gevoelde noodzaak uitgedrukt voor een derde cyclus in de vorm van
15 een professioneel doctoraat. *“De sector Kunst + Creatief is zo goed
als klaar voor een derde cyclus”, zo stelt de propositie. “Het onder-
wijs staat als een huis en kan zich beroepen op sterke tradities en
de hoogste kwaliteit en in de directe context van het werkveld. (...)*
Er is een sterke onderzoeksgemeenschap en -traditie ontstaan, met
20 *sterke netwerken en duurzame samenwerkingsverbanden binnen en*
*buiten de hogescholen.”*²

Dit voorstel vormt de operationele vertaling van deze propositie
en zorgt ervoor dat de kunst- en creatieve opleidingen in 2022 daad-
werkelijk van start kunnen met hun derde cyclus. Het voegt zich
25 binnen het brede kader van de landelijke werkgroep PD-pilot en het
is opgesteld door een taskforce van drie leden die elk specifieke
expertise over artistiek en ontwerpend onderzoek hebben binnen-
gebracht en kunnen bogen op ruime ervaring met derde cyclus
trajecten en organisatievormen. De taskforce werd aangestuurd door
30 een bestuurlijke werkgroep met vertegenwoordigers uit het HBO
Kunstonderwijs, en van advies en suggesties voorzien door een
begeleidingscommissie van lectoren uit de Kunst en Creatieve disci-
plines van de hogescholen.³ De taskforce, bestuurlijke werkgroep en
begeleidingscommissie werden ondersteund door Wilma Diepens en
35 Rens Holslag van de St. Joost School of Art and Design. Directeur
René Bosma vormde de schakel met de landelijke werkgroep voor de
PD-pilot.⁴

40 Met dit voorstel maken we een begin van de pilot. Het schetst het
speelveld dat ruimte geeft aan opeenvolgende iteraties van verbete-
ringen en verfijningen. Daarbij zal de kern van het programma blijven
bestaan: een derde cyclus die het zowel mogelijk maakt de grenzen in
de beroepspraktijk van kunstenaars en ontwerpers te verleggen, als
om te interveniëren in maatschappelijke uitdagingen en processen.

45 Taskforce PD Kunst + Creatief, november 2021

Liesbet van Zoonen

Anke Coumans

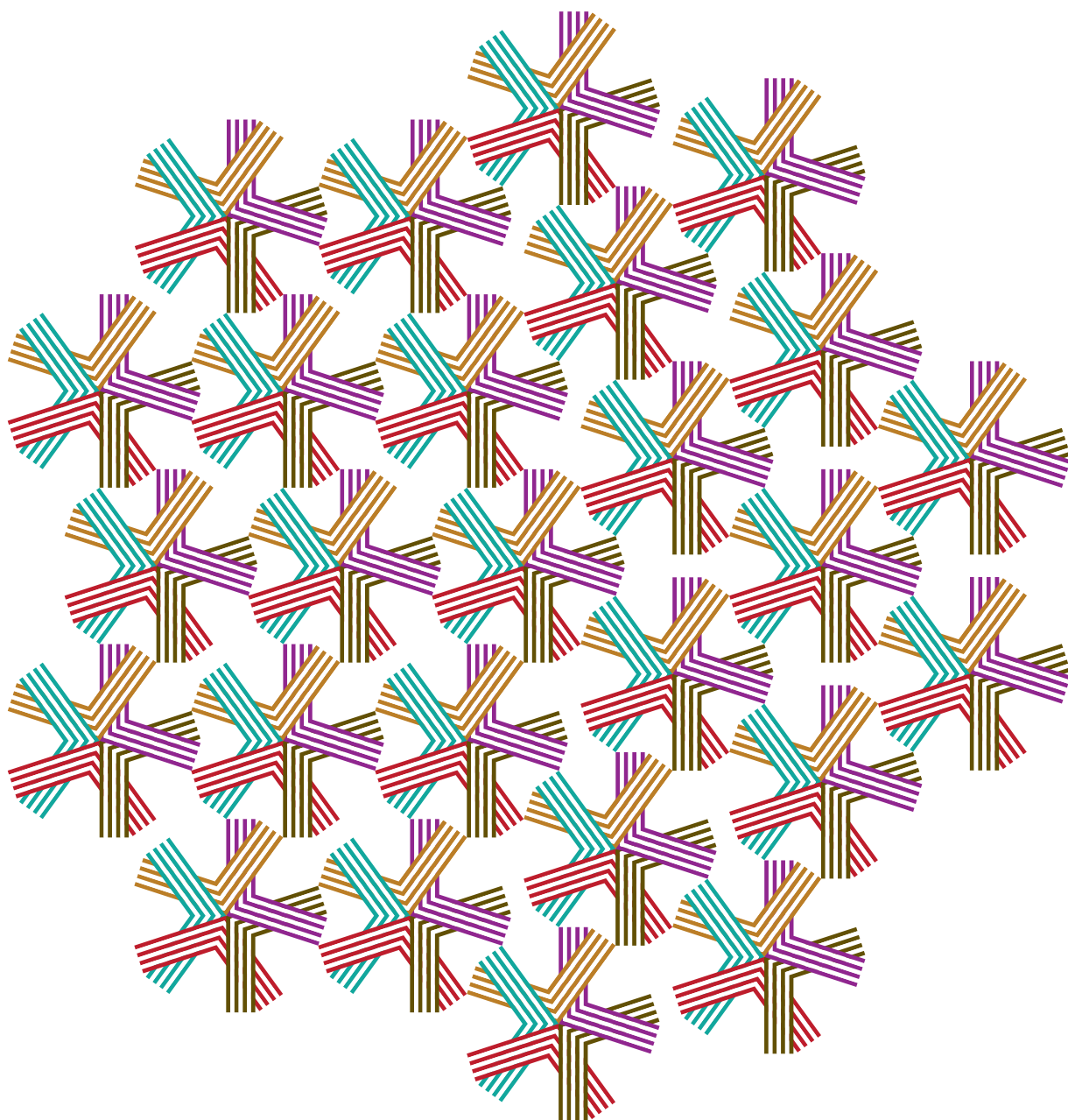
Michel van Dartel

¹ <https://regieorgaan-sia.nl/praktijkgericht-onderzoek/lectoren-platforms/overzicht-lectorenplatforms/>

² Een derde cyclus voor de kunst- en creatieve sector. Propositie pilot derde cyclus HBO/cluster Kunst en Creatief, 2020, p. 3.

³ Zie bijlage 1 voor de samenstelling van beide organen.

⁴ Vereniging Hogescholen. UAS-Professional doctorate. Een beroepsopleiding waarin praktijkgericht onderzoek centraal staat.

1 OPLEIDINGSPROFIEL

5 1.1 PD-Profiel in hoofdlijnen

De sector 'Kunst en Creatief' omvat uiteenlopende disciplines van podiumkunsten tot erfgoed, van film tot architectuur, van mode tot media en interaction design, van muziek tot beeldende kunst en omvat zowel maakpraktijken, ontwerpen, curatoriale als pedagogische praktijken; en daarmee is de lijst niet uitgeput. Kenmerkend voor de sector is dat het praktijkgerichte onderzoek in de sector zowel interventies in het eigen kunst en creatieve domein betreft, als dat het zich op andere maatschappelijke domeinen en vraagstukken richt.⁵ Het praktijkgerichte onderzoek kan dus zowel gaan over, bijvoorbeeld, de betekenis van nieuwe materialen en technieken in de beeldende kunst (denk onder meer aan bio- of digitale kunst) als over, bijvoorbeeld, dans of muziek als vorm van therapie of professionele training.⁶ Daarmee komt de vraagarticulatie in de PD Kunst + Creatief zowel voort uit de praktijk van kunstenaars en ontwerpers zelf, als uit andere maatschappelijke praktijken. Deze diversiteit en multidisciplinariteit weerspiegelen zich ook in de opleidingen en het onderzoek van de 15 instellingen die gezamenlijk de pilot voor het PD-programma in de Kunsten en Creatieve sector vormgeven.⁷ Het gaat zowel om mono-kunsthogescholen als om de kunst- en creatieve opleidingen in multisectorale hogescholen.

Het PD programma Kunst + Creatief doet recht aan de diversiteit in de sector en kent tegelijkertijd een heldere afbakening ten opzichte van andere PD-programma's en ten opzichte van universitaire PhD-trajecten in bijvoorbeeld de geesteswetenschappen. Dat laat onverlet dat samenwerking met andere PD-programma's en met de universiteiten tot de mogelijkheden behoort.

Het PD-programma Kunst + Creatief is gebaseerd op artistiek en/of ontwerp onderzoek dat reageert op een vraagstelling die relevant is voor de kunst- of creatieve praktijk van de kandidaat, en/of die gericht is op een interventie vanuit die praktijk in een specifieke maatschappelijke context of praktijk. Gedurende een periode van vier jaar (fulltime) of van een parttime equivalent met een maximale looptijd van 8 jaar, werkt een creatieve professional middels een combinatie van onderzoeken en creëren, leren en reflecteren aan de vereiste kwalificaties en eindproducten. Dit beslaat gezamenlijk het equivalent van 240 EC. De kern daarvan wordt gevormd door één of meerdere kunst- en creatieve interventies, in combinatie met een onderbouwde, coherente reflectie die in verschillende communicatieve vorm(en) en contexten gepresenteerd kan worden.⁸ Daarnaast maken het krijgen van een opleiding en van begeleiding, het geven van onderwijs en het zorg dragen voor een adequate disseminatie deel uit van het programma.

⁵ UAS-PD. Een beroepsopleiding waar praktijkgericht onderzoek centraal staat. Maart 2021, p. 10.

⁶ Meer voorbeelden van praktijkgericht onderzoek in de sector Kunst + Creatief zijn uitgebreid beschreven in de propositie *Een derde cyclus voor de Kunst en Creatieve Sector*, september 2020.

⁷ HKU, Rietveld, AHK, HvA, KABK, Hogeschool Rotterdam, Codarts, Avans Hogeschool, Buas, Fontys, DAE, Zuyd, Artez, Hanzehogeschool, InHolland.

⁸ Onder 'kunst en creatieve interventies' verstaan we alle kunst- en creatieve werken, handelingen, processen, methodieken, aanpakken, handelingskennis, producten of proptypes die bijdragen aan het oplossen van problemen in de beroepspraktijk, zowel van de kunst- en creatieve sector zelf als van andere domeinen.

9 Zie § 3.4 over kwaliteitszorg voor meer detail.

*Ongeacht of de vraagarticulatie voortkomt uit een artistieke, ontwerp- of andere maatschappelijke praktijk, wordt het onderzoek afgerond met een portfolio van kunst- of creatieve interventies en een bijbehorende reflectie die aansluiten bij de internationale standaarden.*⁹

Te verwachten kandidaten voor het PD-programma (sommige kandidaten zullen zich in meerdere categorieën herkennen) zijn:

- *Praktiserend kunstenaars en ontwerpers*: Het PD-programma brengt de praktijken van deze creatieve professionals op een hoger niveau, draagt bij aan de ontwikkeling van het vakgebied, verduurzaamt hun innovatiekracht, creëert verbindingen met andere maatschappelijke domeinen en partners en bewerkstelligt de aansluiting bij het internationale werkveld.
- *Voor docenten en onderzoekers van de kunst- en ontwerpopleidingen*: Het PD-programma draagt bij aan de professionalisering van de onderwijsgevende staf, versterkt de onderzoekscultuur van de deelnemende instellingen en zorgt voor valorisatie van het onderzoek binnen het onderwijs en het werkveld.
- *Voor talentvolle doorstromers uit de masterprogramma's van de kunst en creatieve opleidingen*, die in hun opleiding al aantoonbare ervaring met praktijkonderzoek hebben opgedaan en in hun onderzoeksvorstel getuigen van de context waarin zij interveniëren: het PD-programma verlengt de vrije onderzoeks- en innovatieruimte voor aankomend talent die in de huidige situatie – waarin de creatieve professional snel naar een zelfstandige of ingebedde praktijk moet groeien – te schaars is, en geeft hen meer kansen om na de verwerving van de PD-kwalificatie een constructieve rol in het kunst- en onderwijs, de beroepspraktijk en het werkveld in te nemen.

Door het PD-programma worden creatieve professionals gevormd die in staat zijn om te 'interveniëren in complexe praktijken'¹⁰: dat wil zeggen, professionals die innovaties binnen de complexe praktijken van kunstenaars en ontwerpers weten te verkennen en te identificeren (*innovator*); artistieke en/of ontwerpende methoden kunnen inzetten om de praktijk te verdiepen, en/of het werkveld anderszins te verrijken (*onderzoeker*), en/of impact hebben op ideeën rond complexe maatschappelijke uitdagingen (*change-agent*). Zij werken op gelijk methodisch niveau samen met diverse actoren in hun onderzoeksveld, zijn in staat om methodische en praktijkkennis over te dragen aan deze actoren, en aan andere kunstenaars en ontwerpers. Zij zijn eveneens in staat tot kritische reflectie op de eigen rol, ethiek, verantwoordelijkheid en aanspreekbaarheid in verdiepings- en vernieuwingsprocessen (*professional*).

¹⁰ Programmteam 3e cyclus in het hbo (2020). UAS Professional Doctorate: 'Leren interveniëren in complexe praktijken'. Een beroepsopleiding waarin praktijkgericht onderzoek centraal staat.

1.2 Inhoudelijke focus

Het PD-programma beslaat het brede en diverse terrein van onderzoek in en door de kunsten en creatieve praktijken. Deze veelvormigheid is door de jaren heen op diverse manieren geordend. Zo wordt vaak een onderscheid gemaakt tussen artistiek onderzoek en ontwerpend onderzoek¹¹:

Artistiek onderzoek

Bij artistiek onderzoek is de eigen kunst- of ontwerppraktijk de aanleiding van onderzoek. Dit onderzoek onderscheidt zich methodologisch van het universitaire onderzoek naar de kunsten doordat het in, en door kunst- en creatieve praktijken plaatsvindt. De resultaten van het onderzoek zijn dan ook deels artistieke praktijken en producten: performances, composities, uitvoeringen, installaties, beelden. In die zin heeft artistiek onderzoek vaak meer gemeen met technisch ontwerponderzoek dan met geesteswetenschappelijk onderzoek.¹²

Ontwerpend onderzoek

Bij ontwerpend onderzoek gaat het om het gebruik van artistieke en/of ontwerpmethoden om tot een interventie in een andere maatschappelijke praktijk of in een curatorische of pedagogische praktijk te komen. Binnen dit type onderzoek werken kunstenaars, erfgoedprofessionals en ontwerpers aan maatschappelijk relevante innovaties, samen met alle mogelijke partijen in het betreffende veld. Er is in de regel sprake van co-creatie en meerdere belanghebbenden. Men hanteert in dit verband wel de term 'Key Enabling Methodologies' om de diverse creatieve interventies in maatschappelijke praktijken te duiden.¹³

In het kunst en creatieve domein wordt ook wel gesproken over het onderscheid tussen 'arts as research', waarbij de eigen kunst of creatieve praktijk zowel onderzoeksvorm als object van onderzoek kan zijn, en 'arts in research' waarbij kunst of creatieve praktijken een rol spelen in andere vormen van onderzoek ten behoeve van maatschappelijke transitie.¹⁴ Ook worden de begrippen 'practice-led' en 'practice-based' veelvuldig gebruikt om een soortgelijk onderscheid te maken. *Practice-led* onderzoek betreft interventies in de kunst of creatieve praktijk, terwijl *practice-based* onderzoek middels creatieve artefacten of processen tot nieuwe kennis of interventies met betrekking tot een ander domein leiden.¹⁵ In de daadwerkelijke praktijken van kunstenaars en ontwerpers zien we vaak een combinatie of overlap van deze vormen van onderzoek.

De creativiteit en vernieuwingsdrang die de sector eigen is, leidt ertoe dat elke typologie en alle categorieën waarmee men probeert het onderzoeksveld in kaart te brengen, altijd met praktijkvoorbeelden geconfronteerd zullen worden die de grenzen van deze

¹¹ Zie bijvoorbeeld SIA (2020). 'Verkenning naar de versterking van praktijkgericht onderzoek aan kunsthogescholen'. In het rapport wordt ook nog het onderzoek over de kunsten genoemd. Dat valt buiten de focus van de PD Kunst + Creatief.

¹² Borgdorff, Henk (2009). Onderzoek in het kunstonderwijs. *Tijdschrift voor Hoger Onderwijs*, 27(4), p. 274.

¹³ Alonso, M. B., van der Bijl-Brouwer, M., Hekkert, P., Hummels, C., Kraal, J., Krul, K., ... & Tromp, N. (2020). *Sleutelmethodologieën (KEM's) voor missiegedreven innovatie*. CLICKNL.

¹⁴ Wang, Q., & Hannes, K. (2015). A typology of arts-based research. In *Undisclosed issues in qualitative research*, Date: 2015/04/09-2015/04/10, Location: Brussels, Belgium.

¹⁵ Candy, L. (2006). *Practice based research: A guide*. CCS report, 1(2).

indelingen verleggen. De inhoudelijke focus van het PD-programma Kunst + Creatief is daarom binnen de grenzen van de toelatingseisen en eindtermen principieel open en 'enabling'. De onvermijdelijke discussie en reflectie op het vraagstuk wat artistiek en/of ontwerpend onderzoek is en aan welke eisen het moet voldoen, is een essentieel onderdeel van de verrijking van het veld en de reflexieve beroepspraktijk waar het PD-programma toe leidt.

5

1.3 Toegevoegde waarde, nut en noodzaak

10

De toegevoegde waarde, nut en noodzaak van de PD Kunst + Creatief liggen op vier vlakken.

Ten eerste heeft Nederland momenteel geen zelfstandige derde cyclus die qua inhoud en methode aansluit op de BA's en MA's van het kunstvak- en designonderwijs van de hogescholen. Er zijn enkele lokale programma's voor PhDs in de kunsten waarin een kunstopleiding met de naburige universiteit samenwerkt, en sommige kunsthogescholen hebben hun eigen route naar een derde cyclus ontworpen. Naast het zeer beperkte aantal promotieplekken dat op deze manier geboden kan worden, is er ook geen overkoepelende visie op de derde cyclus die de sector Kunst en Creatief kan helpen door te ontwikkelen, te innoveren en te excelleren, en zich eveneens internationaal scherper te profileren. "Het ontbreken van dit gezamenlijke hoogste niveau is een gemis, en laat ontwikkelingsprocessen stokken. Nederlandse kunstenaars, ontwerpers en creatieve professionals zijn op het buitenland aangewezen om zich vanuit hun eigen praktijk verder te ontwikkelen en promovendi uit het buitenland vervullen topposities in Nederland."¹⁶

15

20

25

¹⁶ Een derde cyclus voor de Kunst- en Creatieve Sector. Propositie pilot derde cyclus HBO, cluster Kunst- en Creatief, p.3

30

¹⁷ Raad voor Cultuur. Ontwerp voor de toekomst. Pleidooi voor creatieve reflectie op maatschappelijke vraagstukken. September 2019; Zie ook: Edens, C. (2020). "Mensen hebben ruimte nodig om te klooiën." Rijnboust Magazine #11, <https://rijnboust.nl/actueel/nieuws/mensen-hebben-ruimte-nodig-om-te-klooiën/>; Amsterdams Atelier- en Broedplaatsenbeleid, 2019-2022; Cultuurprofiel Rotterdam en Regio, 2018.

35

40

Ten tweede biedt de PD aan onderzoekende kunstenaars en ontwerpers de gelegenheid om zich gedurende enkele jaren verder te verdiepen in hun (combinatie van) disciplines en hun praktijk en het werkveld te innoveren. Vanuit verschillende hoeken is er in de laatste decennia op geweest dat dergelijke artistieke en ontwerpende vrijheid nauwelijks meer aanwezig is in Nederland. In verschillende sectoradviezen, van muziektheater tot podiumkunst en ontwerp, benadrukt de Raad van Cultuur dat er in Nederland een tekort is aan onderzoeks- en experimenteeruimte, waardoor de artistieke ontwikkeling en de kwaliteit van de kunst en creatieve sector op lange termijn risico lopen. De Raad beveelt daarom de versterking van de onderzoekstraditie in de sector aan, onder meer door in de kunstvakopleidingen een onderzoekspraktijk te stimuleren.¹⁷

Ten derde hebben diverse adviesorganen en instellingen gewezen op het belang van het onderzoek in de sector Kunst en Creatief voor het creatieve en innovatieklimaat in Nederland. Zo stellen onder meer de *Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR)* en de

45

Adviesraad voor Wetenschap, Technologie en Innovatie (AWTI) dat kunst en cultuur essentiële onderdelen van een innovatief landelijk en regionaal ecosysteem zijn. Bovendien achten beide organen de kunst en creatieve sector onontbeerlijk om de grote maatschappelijke uitdagingen waar Nederland voor staat te confronteren. Vanuit de Nationale Wetenschapsagenda zijn daarom als belangrijkste onderzoeksvragen de creatieve en innovatieve vermogens van de professionals geagendeerd, en de inzet van deze professionals in de oplossing van belangrijke maatschappelijke problemen. Tegelijkertijd worden presentatie-instellingen in gemeentelijk en landelijk cultuurbeleid aangespoord om zowel de eigen sector te innoveren als bij te dragen aan maatschappelijke en stedelijke uitdagingen, waardoor onder hen de vraag naar onderzoekend vermogen bij creatieve professionals groeit.¹⁸ Die tweeledige onderzoeksvraag weerspiegelt de dimensies van de inhoudelijke focus van het PD-programma, gericht op interventies in de artistieke en creatieve praktijken zelf en/of ten behoeve van urgente maatschappelijke transitie.¹⁹

Tot slot zal de PD Kunst + Creatief ook zorgen voor verdieping, ontwikkeling en innovatie van het kunstvakonderwijs, juist van de eerste en tweede cyclus, van het BA- en MA- onderwijs. In de propositie voor de PD van het HBO cluster Kunst en Creatief wordt daarom gesproken over de derde cyclus als een kans om doorlopende leerlijnen te ontwikkelen: “een derde cyclus kan meer ruimte bieden om binnen de onderzoekslijn de voortdurende dialoog en discussie over de rol en inhoud van onderzoek te voeren mede vanuit het hoogst bereikbare niveau (bachelor/master/doctoraat). Met name het masteronderwijs is er bij gebaat voeding te krijgen uit de derde cyclus, zodat het voortdurend zijn criteria kan specificeren en hanteren.”²⁰

1.4 Niveau van het programma

Het PD-programma Kunst + Creatief realiseert niveau 8 van het Europese Kwalificatie Raamwerk waarin het gaat om:

- Knowledge at the most advanced frontier of a field of work or study and at the interface between fields;
- The most advanced and specialised skills and techniques, including synthesis and evaluation, required to solve critical problems in research and/or innovation and to extend and redefine existing knowledge or professional practice;
- Demonstrate substantial authority, innovation, autonomy, scholarly and professional integrity and sustained commitment to the development of new ideas or processes at the forefront of work or study contexts including research.²¹

Diverse Europese kunstopleidingen hebben deze kwalificatie-eisen overgenomen en er enkele specifieke principes voor de kunsten en creatieve sector aan toegevoegd. Deze Florence-principes²² beslaan:

¹⁸ O.m: Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. Beleidsplan 2021–2024: Ruimte voor verbinding, 2020; en Gemeente Rotterdam. Cultuurplan 2021–2024 ‘Stad in transitie, cultuur in verandering’, 2020.

¹⁹ Overgenomen uit SIA (2020).

²⁰ Een derde cyclus voor de kunst- en creatieve sector. Propositie pilot derde cyclus HBO/ cluster Kunst + Creatief, 2020, p. 16.

²¹ <https://europa.eu/europass/en/description-eight-efq-levels>

²² <https://cdn.ymaws.com/elia-art-schools.org/resource/resmgr/files/26-september-florence-principi.pdf>

kwalificatie en toegang; uitstroomprofiel: promotieproject en output; onderzoekscultuur en -omgeving; begeleiding en beoordeling; disseminatie en impact. Deze komen terug in de paragrafen in hoofdstuk 2 over het PD-traject en in hoofdstuk 3 over Examinering.

5

1.5 Karakter van het programma

Het PD-programma kan fulltime (4 jaar) of parttime worden afgelegd; dat laatste met een maximale looptijd van 8 jaar. In die periode besteden PD-kandidaten 75 % van hun tijd aan onderzoek, 12 ½ % aan onderwijs krijgen, en 12 ½ % aan onderwijs geven. Het programma laat zich het best typeren als *gemeenschappelijk maatwerk* dat het Graduate Network Kunst en Creatief samen met de deelnemende kunstopleidingen in Nederland verzorgt. (Een gedetailleerde uitwerking van de hieronder gepresenteerde programmaonderdelen volgt in hoofdstuk 2 PD-traject).

10

15

Voor de PD-kandidaat betekent gemeenschappelijk maatwerk dat de persoon artistiek en/of ontwerpend onderzoek verricht op een zelf-gedefinieerd project of proces en daarbij individuele begeleiding ontvangt van een begeleidingscommissie (zie § 2.3) die aansluit op de specifieke onderzoeksuitdagingen van het project. Daarnaast volgt de PD-kandidaat gemeenschappelijke scholings- en trainingsonderdelen.

20

Voor de begeleidende PD-lectoren geldt dat zij een PhD of PD hebben, en ervaring hebben in het begeleiden van artistiek of ontwerpend onderzoek. Zij committeren zich aan het opleidings- en begeleidingsplan van de kandidaat, en aan het gezamenlijk opleidingsprogramma en begeleidingskader dat in dit programmaplan is uitgewerkt (zie bijlage 2). Eveneens verdiepen en bekwamen zij zich gemeenschappelijk in goede begeleidingspraktijken middels het *Training-the-trainer* aanbod van het Graduate Network Kunst en Creatief en middels doorgaande intervisiegroepen.

25

30

Om de gezamenlijke onderzoekscultuur in het PD-programma Kunst + Creatief te versterken voorziet het PD-curriculum van het Graduate Network in collectieve onderdelen ter omvang van 20 EC.

35

Dit aanbod bevat modules als *Advanced methods of artistic and design research; Ethics, integrity and professionalism; the role of arts and artistic research in society; Complex research environments; Forms of dissemination and writing; en/of Understanding innovation and creativity*.²³ Ook bevat dit gemeenschappelijk deel van het PD-curriculum presentatiecolloquia waarbinnen kandidaten hun werk en voortgang onderling bespreken, in de vorm van intervisie en peer-to-peer evaluatie.

40

45

Naast dit gemeenschappelijk deel van het PD-curriculum, kan de kandidaat nog 10 EC verwerven met individuele opleidingsonderdelen,

²³ De precieze invulling en vorm van deze onderdelen wordt door de Graduate Commissie na haar installatie verder uitgewerkt.

die worden bepaald in overleg met de begeleidingscommissie en vastgelegd in het opleidings- en begeleidingsplan. De deelname aan de verschillende onderdelen van het 30 EC curriculum is verplicht en levert een certificaat op dat onderdeel is van het afsluitende portfolio.

5

Alle deelnemende instellingen committeren zich aan de visie, methodieken en andere onderdelen van het PD-programma en het Graduate Network. Zij bieden eveneens een lokale onderzoekscontext waarin de mogelijkheid bestaat tot inter- en transdisciplinaire kruisbestuiving en een infrastructuur waarin (inter)nationale uitwisseling gestalte heeft. De PD-kandidaat kan in deze omgeving beschikken over adequate financiële en infrastructurele middelen, en personele en technische ondersteuning om het onderzoek uit te voeren. De instelling geeft de kandidaat bovendien de gelegenheid om onderwijs over het eigen onderzoek te verzorgen.

10

15

1.6 Eindkwalificaties

De generieke omschrijving van het Europese Kwalificatie Raamwerk met betrekking tot kennis, vaardigheden en houding van niveau 8, krijgt in het PD-programma Kunst + Creatief gestalte in een portfolio van

20

- 1 Eén of meerdere kunst- of creatieve werken en/of interventies; in combinatie met een
- 2 Onderbouwde en coherente reflectie die in verschillende communicatieve vorm(en) gepresenteerd kan worden; en aangevuld met
- 3 Verslaglegging en certificering over begeleiding, training, onderwijs, disseminatie en eventuele andere relevante activiteiten.

25

30

Op basis van deze kwalificaties moet de kandidaat na afronding van het PD-traject vier met elkaar verweven rollen kunnen vervullen:

1 De PD als innovator

In deze rol is de kandidaat in staat om een interventie te ontwerpen die de kunst- en/of ontwerppraktijk zelf innoveert (zowel maak- en ontwerppraktijken, curatoriele en pedagogische praktijken) en/of haar relatie tot andere maatschappelijke sectoren herziert.

35

Dit beslaat de volgende kenmerken:

- a Een grondige kennis van de stand van zaken in het vakgebied;
- b In staat zijn om te identificeren waar en waarom innovatie nodig is en welke plek deze inneemt in de context van het vak en de ontwikkeling/traditie;
- c Creatief vermogen om de innovatie op basis van interventies te verkennen.

40

45

2 De PD als onderzoeker

In deze rol is de kandidaat in staat om een methodisch en transparant onderzoek te ontwerpen en uit te voeren dat aansluit bij de praktijken van de kunst- en ontwerpsector en deze verrijkt.

Dit beslaat de volgende kenmerken:

- a De zelfstandige ontwikkeling van een relevante en innovatieve onderzoeksvraag;
- b Het beheersen van de methoden en methodologieën die nodig zijn om de onderzoeksvraag te beantwoorden;
- c Het vermogen om op passende wijze over het onderzoek te communiceren.

5

3 De PD als 'change agent'

In deze rol realiseert de kandidaat verandering binnen andere maatschappelijke domeinen dan het eigen praktijkveld.

10

Dit beslaat de volgende kenmerken:

- a Een grondig begrip van de praktische, organisatorische en procesmatige complexiteit van het betreffende werkveld, mede in relatie tot de bredere maatschappelijke context;
- b Inzicht in de gedragsmatige componenten van veranderings- en vernieuwingsprocessen;
- c Zeggingskracht en mobiliserend vermogen.

15

4 De PD als professional

20

In deze rol geeft de kandidaat blijk van beroepsmatig reflexief en ethisch vermogen. Dit beslaat de volgende kenmerken:

- a Kunnen reflecteren op het eigen artistiek en ontwerpend onderzoek door het te positioneren in de bestaande onderzoekstradities;
- b Het belang en de betekenis van het praktijkonderzoek voor de relevante omgeving van samenwerkende partijen kunnen benoemen en beoordelen;
- c In staat zijn om methodische en praktijkkennis over te dragen aan andere professionals;
- d Kennis en bewustzijn van de ethische en integriteitskwesaties in de praktijken van artistiek en ontwerpend onderzoek, en de bijbehorende handelingsrepertoires.

25

30

Voor de kunst- en creatieve sector geldt dat deze vier rollen in de praktijk van het onderzoek vaak zullen samenvallen. Zo lopen in sommige projecten innovatie, onderzoek en impact door elkaar, en wordt artistiek onderzoek als een vorm van impact in zichzelf gezien.²⁴ Daarnaast blijven gepromoveerde kunstenaars en ontwerpers logischerwijs ook professionals in de rollen van 'change agent', onderzoeker of innovator.

35

²⁴ Zie bv. Kryssa, J. (2017). Exhibitionary practices at the intersection of academic research and public display. In *Futures of Artistic Research*, Academy of Fine Arts Finland.

40

Als leeruitkomsten van de PD Kunst + Creatief kunnen de vier rollen dan ook beter worden gezien als dimensies van de onderzoekspraktijk die in specifieke projecten op verschillende manieren of momenten aanwezig, verknoopt dan wel gescheiden kunnen zijn.

45

Een al te mechanisch gebruik van deze rollen bij de beoordeling van de leeruitkomsten ligt in deze pilot dan ook niet voor de hand.

2 PD=TRAJECT

5 2.1 Programma-inhoud

De programma-inhoud laat zich typeren als gemeenschappelijk maatwerk. Het behelst een combinatie van individuele en collectieve activiteiten, die deels in de instelling en deels binnen het Graduate Network worden uitgevoerd. Door die individuele en collectieve activiteiten wordt een leerproces vormgegeven dat zich kenmerkt door 'learning by doing', en dat ingebed is in een 'community of learners' die door de PD-kandidaten in het Graduate Network wordt gevormd. Het gehele programma heeft dus lokale en nationale bestanddelen:

- 15 → a ontwikkelen en uitvoeren van interveniërend onderzoek conform een onderzoeksplan;
- b ontvangen en integreren van inhoudelijke begeleiding door de begeleidingscommissie, conform een opleidings- en begeleidingsplan dat is opgesteld in overleg tussen kandidaat en commissie;
- 20 → c deelnemen aan gezamenlijke opleidings- en trainingsonderdelen van het Graduate Network Kunst en Creatief;
- d onderwijs verzorgen over het eigen onderzoek voor de studenten aan opleidingen binnen de betrokken instelling(en);
- 25 → e delen van inzichten en resultaten met vakgenoten, stakeholders en andere relevante publieken (disseminatie).

Ad a

30 *Het ontwikkelen en uitvoeren van interveniërend onderzoek* betreft de diepgravende, zelfstandige ontwikkeling en uitvoering van een artistiek of ontwerpend onderzoeksproject die neergelegd zijn in een onderzoeksplan dat de elementen relevantie, analyse, ontwerpaanpak en onderzoeksmethoden, duiding, validatie en disseminatie bevat. Het betreft onderzoek waarbij de eigen kunst- of ontwerppraktijk de 35 aanleiding van onderzoek is; om onderzoek waarbij het gaat om het gebruik van artistieke en/of ontwerpmethoden om tot een interventie in een maatschappelijke praktijk of context te komen; of om onderzoek dat articulaties, transgressies of verschuivingen van beide behelst. (Zie bijlage 3 voor format voor onderzoeksvoorstel.) Het PD 40 project wordt beoordeeld op innovatieve, onderzoeksmatige, impact en ethische dimensies.

Ad b

45 *Wat betreft het ontvangen en integreren van inhoudelijke begeleiding* door lectoren, gaat het om de regelmatige uitwisseling en dialoog tussen de PD kandidaat en de begeleidingscommissie. Daarbij moet men eerder denken aan de begeleiders als 'critical friend'²⁵ dan aan een meester-gezel verhouding. Dat wil zeggen dat er wordt begeleid zonder zaken op te leggen aan de kandidaat en er wordt geleerd door

25 "A critical friend can be defined as a trusted person who asks provocative questions, provides data to be examined through another lens, and offers critiques of a person's work as a friend. A critical friend takes the time to fully understand the context of the work presented and the outcomes that the person or group is working toward. The friend is an advocate for the success of that work." Costa, A. and Kallick, B.(1993) Through the Lens of a Critical Friend. *Educational Leadership* 51(2) 49-51

open te staan voor commentaar, suggesties en verbeteringen van de begeleiders. De begeleidingscommissie heeft op enig moment uiteraard wel de verantwoordelijkheid om een continueringsbeslissing te nemen.

5

Ad c

Wat betreft de *gezamenlijke opleidings- en trainingsonderdelen* geldt dat zij er zowel zijn voor de ondersteuning van de individuele PD's, voor de ontwikkeling van een gezamenlijke onderzoekscultuur van de deelnemende kunstopleidingen en lectoraten, en het PD-programma als geheel, als voor het bieden van een omgeving die dient als een 'peergroup' voor de PD-kandidaten. Deelname is dan ook verplicht en levert een certificaat op dat onderdeel is van het afsluitende portfolio. Het gezamenlijke deel beslaat in totaal 20 EC en bevat bijvoorbeeld de volgende onderdelen: *Advanced methods of artistic and design research; the role of arts and artistic research in society; Ethics, integrity and professionalism; Complex research environments; Forms of dissemination and writing; Understanding innovation and creativity.*²⁶ Daarnaast kan de kandidaat nog 10 EC verwerven met individuele opleidingsonderdelen, die worden bepaald in overleg met de begeleidingscommissie en vastgelegd in het opleidings- en begeleidingsplan.

10

15

20

²⁶ De precieze invulling en vorm van deze onderdelen wordt door de Graduate Commissie na haar installatie verder uitgewerkt.

Ad d

Wat betreft het verzorgen van onderwijs geldt dat de PD-kandidaat voor maximaal 12 ½ % van de PD-aanstelling kan worden ingezet om onderwijs te verzorgen. Bij een fulltime kandidaat betreft dit een periode van totaal 6 maanden, die aansluitend of in delen kan worden ingezet. Dit onderwijs kan het specifieke onderwerp van het onderzoek behelzen, maar ook over geavanceerde methoden van artistiek en ontwerpend onderzoek gaan. Het onderzoek van de PD-kandidaat biedt ook bij uitstek gelegenheid om studenten te laten participeren in onderzoekspraktijken. De PD-kandidaat wordt niet ingezet voor algemene onderwijsonderdelen.

25

30

35

Ad e

Wat betreft het delen van inzichten en resultaten geldt dat deze via relevante kunst en creatieve articulaties worden gedeeld met vakgenoten en andere relevante professionals, en waar het aan de orde is met het bredere publiek, door middel van publicaties, seminars, tentoonstellingen, performances, etc. Het gaat hier zowel om disseminatieactiviteiten die onderdeel uitmaken van het onderzoek zelf, als om het delen van uitkomsten van afgerond onderzoek. De gewenste hoeveelheid en kwaliteit wordt in overleg met de begeleidingscommissie bepaald. Binnen de grenzen van intellectueel eigendom worden de resultaten in de vorm van 'open access' verspreid. Deze activiteiten gericht op het delen van uitkomsten maken deel uit van het uiteindelijke portfolio ter beoordeling.

40

45

2.2 Matching en selectie

Het PD-programma is voor drie soorten kandidaten toegankelijk (sommige kandidaten vallen in meerdere categorieën):

- Praktiserend kunstenaars en ontwerpers;
- Docenten en onderzoekers van de kunst en creatieve opleidingen; en/of
- Talentvolle doorstromers uit de masterprogramma's van deze opleidingen.

De kandidaten dienen over een relevante Master-kwalificatie, of een gevalideerd equivalent daarvan, en bij voorkeur over een actieve praktijk in het kunst- en ontwerpdomein te beschikken. De selectie van PD-kandidaten gebeurt in samenwerking tussen de instelling en het Graduate Network.

Per instelling zijn de gezamenlijke kunst- en creatieve lectoren²⁷ verantwoordelijk voor de initiële werving van de PD-kandidaten. Dit gebeurt op basis van een onderzoeksvoorstel (zie voor een format van het voorstel, bijlage 3). De besluitvorming over de formele voordracht van de kandidaat aan het Graduate Network geschiedt volgens de geldende regels van de betrokken instellingen. De kunst- en creatieve lectoren dragen gedurende de pilotperiode één of meerdere PD-kandidaten per jaar voor aan het Graduate Commissie. Het aantal kandidaten dat een lector kan voordragen wordt begrensd door de mogelijkheden van de betreffende instelling, zoals die worden vastgesteld door het College van Bestuur van de instelling.

De Graduate Commissie beoordeelt de voorstellen van de kandidaten volgens de criteria gesteld in dit programma-handboek, rekening houdende met eventuele vereisten specifiek voor de instelling en/of het betreffende lectoraat (zie voor toelatingscriteria voor kandidaten bijlage 4). Jaarlijks worden in maand 3 alle geselecteerde kandidaten voorgedragen aan de Graduate Commissie van het Graduate Network ter formele toetsing op:

- De begeleidingscommissie: voldoet deze aan de eisen zoals in het PD-programma geformuleerd?
- Het onderzoeksplan: zijn de vereiste elementen voldoende in het onderzoeksplan aanwezig?
- Het opleidings- en begeleidingsplan: is de ondersteuning afdoende en is de instelling in staat die te realiseren? Is de opleiding afdoende en is het Graduate Network in staat die te realiseren?
- De bijdrage van de instelling: draagt de instelling volgens afspraak bij aan het graduate network?

Daarnaast beoordeelt de Graduate Commissie de kruisverbanden, overlappingsen en samenwerkingsmogelijkheden tussen de voorstellen en monitort zij de diversiteit in onderwerpen en kandidaten binnen

²⁷ Als een instelling maar één lector heeft, kunnen senior onderzoekers aan het proces deelnemen.

het Network. Hoewel dit geen consequenties voor de selectie van individuele kandidaten kan hebben, kan de beoordeling van de diversiteit wel tot additionele uitwisseling tussen kandidaten en extra werving leiden. Bovendien maakt deze beoordeling van de inhoudelijke dwarsverbanden tussen de kandidaten een bottom-up programmering door het graduate network mogelijk waarop eventueel doorontwikkeld kan worden. Jaarlijks stelt het Graduate Network in maand 4 de definitieve toelating vast. De formele besluitvorming over de individuele aanstelling berust bij het management van de betreffende instelling.

5

10

2.3 Kandidaat begeleiding

De begeleiding vindt plaats door een begeleidingscommissie waarin twee lectoren²⁸ de dagelijkse begeleiding op zich nemen en waarin twee externe professionals met relevante (internationale) kunst, ontwerp of maatschappelijke praktijken betrokken zijn. Van de lectoren heeft tenminste één ervaring in het begeleiden van artistiek of ontwerpend onderzoek; in de begeleidingscommissie als geheel is kennis van het kunst- en ontwerpveld of de velden waarin het onderzoek intervenueert aanwezig.

15

20

De begeleiding vindt plaats op basis van een persoonlijk opleidings- en begeleidingsplan waarin de rollen en verantwoordelijkheden van de kandidaat, de begeleiders en de instelling zijn vastgelegd (zie voor een format van een Opleidings- en Begeleidingsplan, bijlage 2). De begeleidingscommissie stelt in maand 9 van het eerste jaar van de PD vast of de kandidaat op de goede weg is, en geeft, indien nodig, bindend advies voor verbetering. Een go/no-go beoordeling volgt in maand 12 met inwinning van advies van de Graduate Commissie, maar ter besluit van de begeleidingscommissie. Als de kandidaat na 4 jaar (of part-time equivalent) het portfolio niet heeft afgerond, vervalt het recht op begeleiding. In individuele gevallen kunnen begeleidingscommissie en instelling besluiten om de begeleiding voort te zetten.²⁹

25

30

De leden van de begeleidingscommissie maken geen deel uit van de beoordelingscommissie die het afrondende portfolio beoordeelt. De kwaliteit van het PD-programma wordt in de pilot fase door de validatiecommissie PD gemonitord en beoordeeld.

35

2.4 Kwaliteitseisen begeleiders

Voor de begeleidende lectoren geldt dat zij beiden een PhD of PD-kwalificatie hebben en minstens één van hen gedegen ervaring heeft in het begeleiden van artistiek of ontwerpend onderzoek. Daarnaast is deelname vereist aan begeleiderstrainingen en intervisie die vanuit het Graduate Network onder de noemer *Training-the-trainer* worden georganiseerd. Voor de begeleidende professionals geldt dat zij een goede staat van dienst in hun veld hebben, en onafhankelijk, zonder last of ruggespraak, hun begeleiding kunnen uitvoeren.

45

²⁸ Dit is anders dan in de notitie van het programmteam 20-11-20, maar is wel steeds vaker de standaardpraktijk in de universiteiten, vanwege de afhankelijkheidsrelaties die er in een-op-een situaties ontstaan, en de hogere risico's op ongewenst gedrag van begeleiders.

²⁹ Deze termijnen moeten worden aangepast aan het part-time equivalent wanneer het een part-time kandidaat betreft. Dit dient in het Opleidings en Begeleidingsplan van te voren te worden vastgelegd.

De deelnemende instellingen maken de kwaliteit van de begeleiding en deelname aan de *Training-the-trainer* activiteiten een vast onderdeel van de beoordelingscycli van de lectoren en hun werkzaamheden. De deelnemende instellingen bieden de begeleidende lectoren voldoende tijd en ondersteuning om hun taken op het vereiste niveau te kunnen uitvoeren.

Verwacht wordt dat het hele begeleidingsteam 30 tot 40 mensdagen per jaar nodig zal hebben, ofwel 60 tot 80 uur per persoon per jaar. Dit dient verrekend te worden in het takenpakket van de begeleidende lectoren, en voor de externe professionals te worden gehonoreerd volgens in de sector gangbare tarieven.

2.5 Inbedding in lectoraten en het (internationale) netwerk

De PD-kandidaat maakt deel uit van een lectoraat en een team van aangesloten onderzoekers van voldoende omvang (kritische massa) zodat creatieve en interdisciplinaire uitwisseling gerealiseerd wordt. Deze onderzoeksomgeving heeft een actief onderzoeksprofiel waarin inter- en transdisciplinaire samenwerking tot de norm behoort en een infrastructuur waarin (inter)nationale uitwisseling gestalte krijgt. Wanneer een instelling of lectoraat te klein is om aan deze vereisten te voldoen, dient uitwisseling te worden gerealiseerd met een andere of meerdere deelnemende groepen in het Graduate Network. De PD-kandidaat kan in de instelling beschikken over adequate financiële en infrastructurele middelen, en de benodigde personele en technische ondersteuning om het onderzoek gedegen uit te kunnen voeren.

2.6 Studielast en doorlooptijd

Het PD-programma kan full-time (4 jaar) of part-time worden afgelegd; dat laatste met een maximale looptijd van 8 jaar. In die periode besteden PD-kandidaten 75 % van hun tijd aan onderzoek, 12 ½ % aan onderwijs krijgen en 12 ½ % aan onderwijs geven. De instelling is gedurende de afgesproken periode verplicht om begeleiding op het vereiste niveau te organiseren. Als de PD-kandidaat binnen de gestelde periode niet aan de kwalificaties voldoet, vervalt het recht op begeleiding. In individuele gevallen kan de instelling besluiten om het traject te verlengen.

2.7 Procedures

2.7.1 Werving, selectie en toelating

De werving en selectie van kandidaten vindt plaats op het niveau van de instelling die daarvoor de benodigde procedures inricht. Deze kunnen variëren van open werving van externe kandidaten, een competitieve aanwijzing van interne kandidaten tot persoonlijke uitnodigingen van kandidaten, al naar gelang het beleid van de instelling. De gezamenlijke kunst- en creatieve lectoren³⁰ van een instelling zijn inhoudelijk verantwoordelijk en de formele besluitvorming

³⁰ Als een instelling maar één lector heeft, kunnen senior onderzoekers aan het proces deelnemen.

over arbeids- en andere voorwaarden geschiedt verder volgens de geldende regels van de betrokken instellingen die ook de formele voordracht aan de graduate commissie doen.

De kandidaat stelt een onderzoeksvoorstel samen dat de voorschriften en criteria van het graduate network volgt (zie bijlage 3). Op basis van een door de instelling goedgekeurd plan wordt de kandidaat voorgedragen voor toelating tot het graduate network. De graduate commissie van het netwerk beoordeelt de voorstellen vervolgens. Die beoordeling is nadrukkelijk *niet* inhoudelijk, maar een toets per voorstel op drie elementen:

- a Het onderzoeksplan: zijn de vereiste elementen voldoende in het onderzoeksplan aanwezig?
- b Het opleidings- en begeleidingsplan: is de ondersteuning afdoende en is de instelling in staat die te realiseren? Is het opleidingsvoorstel afdoende en is het Graduate Network in staat die te realiseren?
- c De bijdrage van de instelling: draagt de instelling volgens afspraak bij aan het graduate network?

2.7.2 Go/no-go beoordeling

De begeleidingscommissie stelt in maand 9 van het eerste jaar (of het equivalent daarvan bij een part-time kandidaat) van de PD vast of de kandidaat op de goede weg is. De kandidaat rapporteert daarvoor aan de begeleidingscommissie over de huidige stand van zaken in het licht van het onderzoeksvoorstel. De begeleidingscommissie geeft, indien nodig, bindend, specifiek en schriftelijk advies voor verbetering. Een go/no-go beoordeling volgt in maand 12 met inwinning van advies van de Graduate Commissie, maar ter besluit van de begeleidingscommissie. De Graduate Commissie baseert zich voor haar advies op het (eventueel aangepaste) Werk en het schriftelijk verslag van de leden van de Begeleidingscommissie (bijlage 5).

2.7.3 Eindbeoordeling

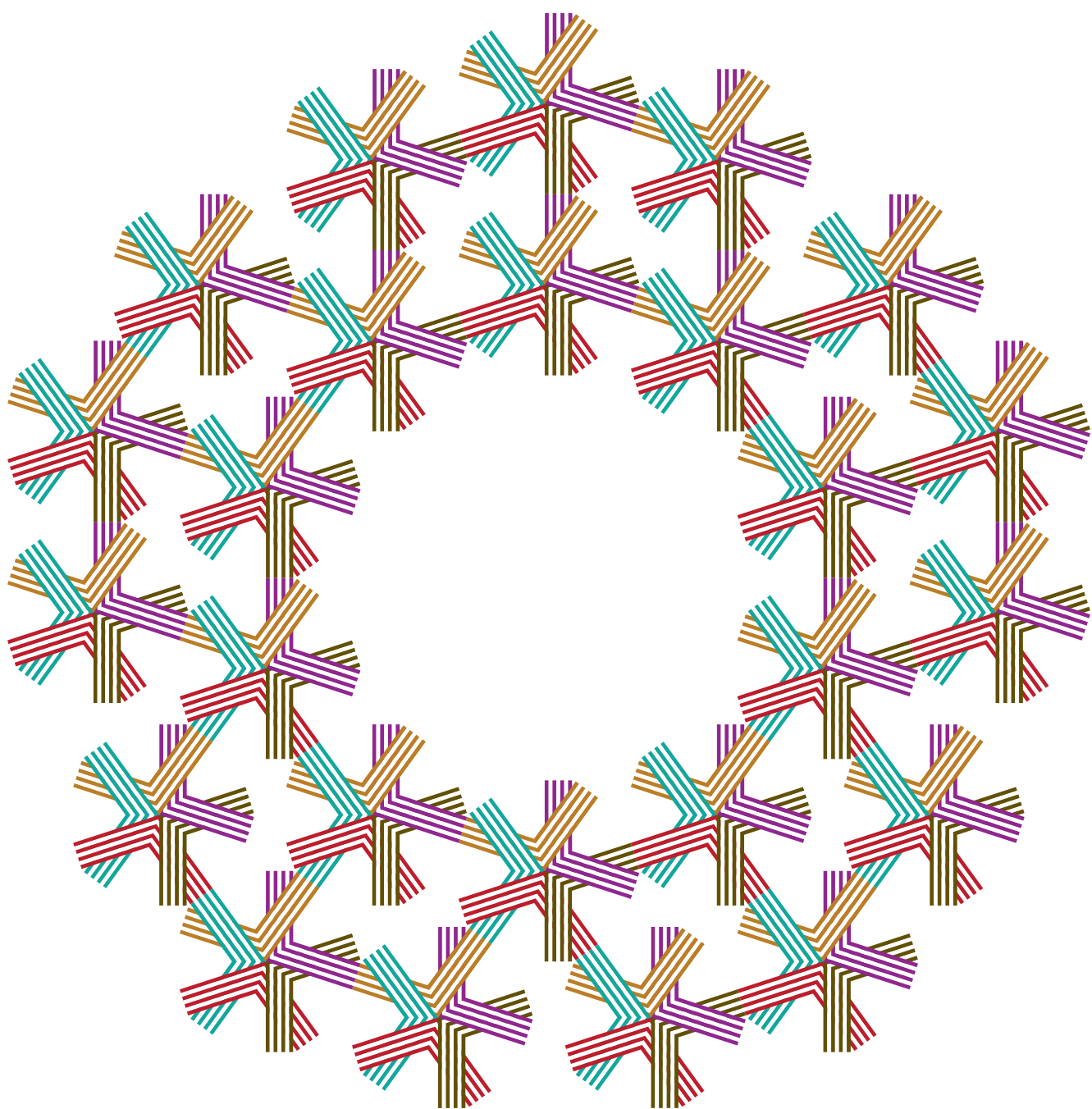
De begeleidingscommissie doet een inhoudelijk gemotiveerd voorstel aan de Graduate Commissie van het Graduate Network voor de samenstelling van de beoordelingscommissie. Gedurende de pilot bestaat deze beoordelingscommissie uit: een lid van de Validatie Commissie PD die als voorzitter optreedt, twee lectoren van buiten de instelling(en) waarbinnen het PD-traject plaatsvindt en twee externe professionals uit de praktijk. De beoordelingscommissie beschikt gezamenlijk over de inhoudelijke en methodologische expertise om het PD-traject van de kandidaat gedegen te kunnen beoordelen.

De begeleidingscommissie stelt vast of alle elementen van het portfolio (artistieke en/of ontwerpinterventies, reflectie, certificaat van opleidings- en trainingsonderdelen, wisselwerking met begeleiding,

disseminatieactiviteiten, zie § 3.2) voldoende zijn om beoordeeld te worden. Na goedkeuring legt begeleidingscommissie het portfolio voor aan de beoordelingscommissie. Deze stelt binnen zes weken vast of de PD-kandidaat kan worden toegelaten tot de examinering, die bestaat uit een publieke presentatie en een openbaar mondeling examen afgenomen door de beoordelingscommissie. De commissie trekt zich na het mondeling examen terug en beoordeelt het PD-traject als 'goed' wanneer als aan alle eisen voldaan is en er sprake is van gedegen of voorbeeldstellend werk; en als 'grensverleggend' wanneer bestaande paradigma's en disciplines op vernieuwende en excellente wijze doorbroken worden.

5

10

3 EXAMINERING

5 3.1 Wijze van examinering

De PD-kandidaat wordt geëxamineerd op basis van een portfolio dat voldoende moet zijn om tot een afrondende publieke presentatie en een mondeling gesprek met een beoordelingscommissie te worden toegelaten. Alle onderdelen van het portfolio dienen naar oordeel van de begeleidingscommissie voldoende te zijn om te worden voorgelegd aan de beoordelingscommissie voor toelating tot de examinering.

Na goedkeuring van de begeleidingscommissie legt de begeleidingscommissie het portfolio voor aan de beoordelingscommissie voor de kandidaat. Deze stelt vast of de PD-kandidaat kan worden toegelaten tot de examinering, die bestaat uit een publieke presentatie en een openbaar mondeling examen afgenomen door de beoordelingscommissie. De commissie trekt zich na het mondeling examen terug en beoordeelt het PD-traject als 'goed' wanneer als aan alle eisen voldaan is en er sprake is van gedegen of voorbeeldstellend werk; en als 'grensverleggend' wanneer bestaande paradigma's en disciplines op vernieuwende en excellente wijze doorbroken worden.

25 3.2 Kwaliteitseisen portfolio

Het portfolio bestaat uit certificaten en andere afdoende vormen van bewijs voor alle onderdelen van het PD traject (zie § 2.1), te weten:

- a Het onderzoek dat een of meerdere onderbouwde urgente en relevante interventies bevat, alsmede professionele reflectie daarop, in een vorm die deelbaar is met de beoordelingscommissie en de vervulling van de vier rollen van de leeruitkomsten inzichtelijk maakt;
- b Een schriftelijk overzicht van en reflectie op de begeleiding en de manier waarop deze heeft bijgedragen aan het eindresultaat;
- c Het certificaat van de opleidings- en trainingsonderdelen;
- d Een verslag van de wisselwerking tussen het onderzoek en de onderwijsactiviteiten;
- e Een overzicht van de disseminatieactiviteiten.

40 De beoordelingscommissie nodigt de PD-kandidaat uit voor de publieke presentatie en het mondeling examen als zij alle onderdelen van het portfolio als tenminste voldoende beoordeelt.

3.3 Andere beoordelingsinstrumenten

3.3.1 Publieke presentatie

De PD-kandidaat verzorgt een publieke presentatie van het onderzoek en de reflectie daarop voor een gezelschap van relevante stakeholders, collega's, studenten en andere belangstellenden. Deze presentatie wordt door de beoordelingscommissie meegenomen in het eindoordeel.

5

3.3.2 Mondeling examen

De PD-kandidaat legt na de publieke presentatie een mondeling examen af bij de beoordelingscommissie voor de kandidaat. De commissie bespreekt de kwaliteit van het onderzoek en de publieke presentatie met de kandidaat, en ten overstaan van het aanwezige publiek. Daarbij kunnen alle onderdelen van het portfolio aan de orde komen. Presentatie en examen duren gezamenlijk maximaal drie uur, waarvan een uur is gereserveerd voor het examen. Na besloten onderling beraad na afloop van het examen, deelt de commissie haar eindoordeel (goed of grensverleggend) mee aan de kandidaat. Van het examen wordt door de secretaris van de commissie schriftelijk verslag uitgebracht aan het Graduate Network.

10

15

20

3.4 Kwaliteitszorg

De onderdelen en procedures van het PD-programma garanderen dat de PD-grad een kwaliteitsstandaard representeert die overeenkomt met het Europees Kwalificatie Raamwerk Niveau 8 en met de internationale normen zoals geformuleerd door (ELIA) en onderschreven door the European Association of Conservatoires (AEC), CILECT, CUMULUS en de Society for Artistic Research (SAR) in de Florence Principles.³¹ Te weten:

25

30

Preamble

→ Florence Principles *Doctoral studies (doctorates and PhDs) in the arts enable candidates to make an original contribution to their discipline. Doctoral study programmes in the arts aim to develop artistic competence, generate new knowledge and advance artistic research. They enable candidates to progress as both artists and researchers, extending artistic competence and the ability to create and share new insights by applying innovative artistic methods. The general principles for doctoral education elaborated in the Salzburg Recommendations II and in the Principles on Innovative Doctoral Training are largely held to be valid in the arts.*

35

40

→ Realisatie in de PD Kunst + Creatief *Artistieke of creatieve interventies door middel van artistieke en ontwerpende methoden; om nieuwe (handelings)kennis te genereren; ter verdieping van de eigen praktijk, verrijking van het werkveld of aangaan van complexe maatschap-*

45

³¹ ELIA (2016). The Florence Principles on the doctorate in the arts. https://second.wiki/wiki/kc3bcnstlerische_forschung

pelijke uitdagingen; met inbegrip van reflectie op de eigen rol, ethiek, verantwoordelijkheid en aanspreekbaarheid. Op niveau 8 van het EQF.

5

Qualifications

→ Florence Principles *Doctorates in the arts provide a research qualification that builds upon diploma/masters studies and requires the in-depth development of an artistic research project. Candidates are selected who meet formal requirements defined by institutions and as a result of their artistic qualifications and competences. Potential supervisors may be part of the selection process, to ensure the academic quality of the dissertation process.*

10

15

→ Realisatie in de PD Kunst + Creatief Een programmatisch gedefinieerde, landelijk gedeelde verzameling begintermen (toegangseisen) die drie soorten kandidaten toelaat:

- Praktiserend kunstenaars en ontwerpers;
- Docenten van relevante opleidingen;
- Talentvolle masterstudenten.

20

Een commissie van lectoren is verantwoordelijk voor de werving van de PD-kandidaten die op basis van een onderzoeksvoorstel geselecteerd worden en voorgedragen aan het Graduate Network en aan het management van de instelling.

25

Career perspectives

→ Florence Principles *Holders of doctoral degrees in the arts may enter (or continue) an academic career at a higher education institution and/or enter (or continue) their career as artists.*

30

As a doctorate in the arts is usually undertaken when the candidate has completed graduate studies and produced a significant body of work, cohorts of doctoral programmes comprise established, internationally mobile artists. In bringing their academic and professional experience together, cohorts build valuable networks and accumulate key transferable skills that shape future perspectives for doctoral candidates in the arts. Upon completion, holders of doctoral degrees have the potential to combine their career as artists with a career in higher education.

35

40

→ Realisatie in de PD Kunst + Creatief Door het PD-programma worden creatieve professionals gevormd die in staat zijn om te 'intervenieren in complexe praktijken' en die op gelijk methodisch en praktijk-niveau met andere professionals kunnen samenwerken en daarnaast in staat zijn om methodische en praktijkkennis over te dragen aan deze professionals en aan andere kunstenaars en ontwerpers, onder meer in het hoger onderwijs.

45

Doctoral work

→ Florence Principles *The doctoral work (the dissertation project) undertaken during doctoral studies in the arts includes the development of an original and concrete artistic research project. This project uses artistic methods and techniques, resulting in an original contribution to new insights and knowledge within the artistic field. The project consists of original work(s) of art and contains a discursive component that critically reflects upon the project and documents the research process. Internationalism, interdisciplinarity and interculturality are implicit in many artistic practices and can benefit from doctoral programmes in the arts.*

5

10

→ Realisatie in de PD Kunst + Creatief Het PD-programma bestaat uit vijf componenten:

15

- Onderzoek in de vorm van interventies in de praktijk;
- Reflectie op het onderzoek;
- Begeleiding ontvangen en verwerken;
- Opleidingsonderdelen volgen en onderwijs verzorgen;
- Disseminatie van activiteiten.

20

Research environment

→ Florence Principles *Artistic doctoral studies embedded within an appropriate research environment ensure the best possible (inter)disciplinary advancement of work. Appropriate research environments consist of a critical mass of faculty and doctoral researchers, an active artistic research profile and an effective infrastructure which includes an international dimension (co-operations, partnerships, networks). Doctoral research projects in the arts can advance discipline(s) and interdisciplinary work, «by extending borders and establishing new cross-disciplinary relations. Artistic doctoral projects require adequate resources and infrastructure, in particular studio space and exhibition/ performance environments. Funding for doctoral researchers in the arts is crucial.*

25

30

35

→ Realisatie in de PD Kunst + Creatief De PD-kandidaat maakt deel uit van een lectoraat en een team van aangesloten onderzoekers van voldoende omvang (kritische massa) zodat creatieve en interdisciplinaire uitwisseling gerealiseerd wordt. Deze onderzoeksomgeving heeft een actief onderzoeksprofiel waarin inter- en transdisciplinaire samenwerking tot de norm behoort en er een infrastructuur is waarin (inter)nationale uitwisseling gestalte krijgt. Wanneer een instelling of lectoraat te klein is om aan deze vereisten te voldoen, dient uitwisseling te worden gerealiseerd met een andere instellingen in het Graduate Network. De PD-kandidaat kan in de instelling beschikken over adequate financiële en infra-

40

45

structurele middelen, en personele en technische ondersteuning om het onderzoek uit te voeren.

5 Supervision

→ Florence Principles *Supervision is a core issue for good practice doctoral education, and at least two supervisors are recommended. A doctoral agreement, outlining the supervision roles (candidate – supervisor – institution), triangulates this process and setting out the rights and duties of all parties. Institutions establish a good supervision culture by precisely defining responsibilities in their guidelines which provide a basis for avoiding and resolving conflict. Supervision is to be separated (at least partially) from final evaluation (assessment, reviewers), and supervisors should focus on maintaining the quality of the dissertation project in relation to national and international standards. Doctoral programmes in the arts follow the standard quality assurance and evaluation procedures applicable in the relevant national and institutional context (accreditation, reviews, etc.).*

→ Realisatie in de PD Kunst + Creatief

- Begeleiding door twee gekwalificeerde lectoren en twee professionals die volgens een in overleg met de kandidaat vastgesteld opleidings- en begeleidingsplan werken;
- Een evaluatiecyclus en verbetering van de kwaliteit van de begeleiding door middel van Training-the-Trainer en intervisie sessies;
- Een beoordelingsmoment in maand 9 waarop een go/no-go beoordeling volgt in maand 12.

Dissemination

→ Florence Principles *The results of doctoral work in the arts are disseminated through appropriate channels. For artistic work, exhibitions, performances, media installations and content, websites, and so on provide appropriate dissemination frames. A particular effort needs to be made to create adequate archives for the results of doctoral work. Wherever possible and under the provision of proper copyright regulations, open access is the guiding principle for dissemination of artistic research work and the documentation of artistic work (e.g. digital portfolios in institutional repositories). Peer-reviewed and/or externally validated contexts are to be prioritised (e.g. via exhibition programmes in museums or curatorial selection processes). The specificity of dissemination contexts should be clarified at the beginning of the doctoral studies (e.g. in the doctoral agreement).*

→ Realisatie in de PD Kunst + Creatief Uitkomsten worden gedeeld in voor het artistieke en creatieve domein gebruikelijke vormen (zoals exposities, performances, demonstraties, lezingen, publicaties, etc.) met vakgenoten en andere relevante professionals, en waar het aan de orde is ook met het bredere publiek. Deze activiteiten zijn onderdeel van het onderzoeksproject zelf en maken deel uit van het vooraf opgestelde onderzoeksplan. Binnen de grenzen van intellectueel eigendom worden de resultaten in de vorm van 'open access' verspreid. Deze activiteiten (of documentatie ervan) gericht op het delen van uitkomsten maken deel uit van het uiteindelijke portfolio ter beoordeling.

5

10

De Florence principles geven geen richtlijnen voor de kwaliteit van de examinering. Deze wordt in het PD-programma Kunst + Creatief gerealiseerd door:

15

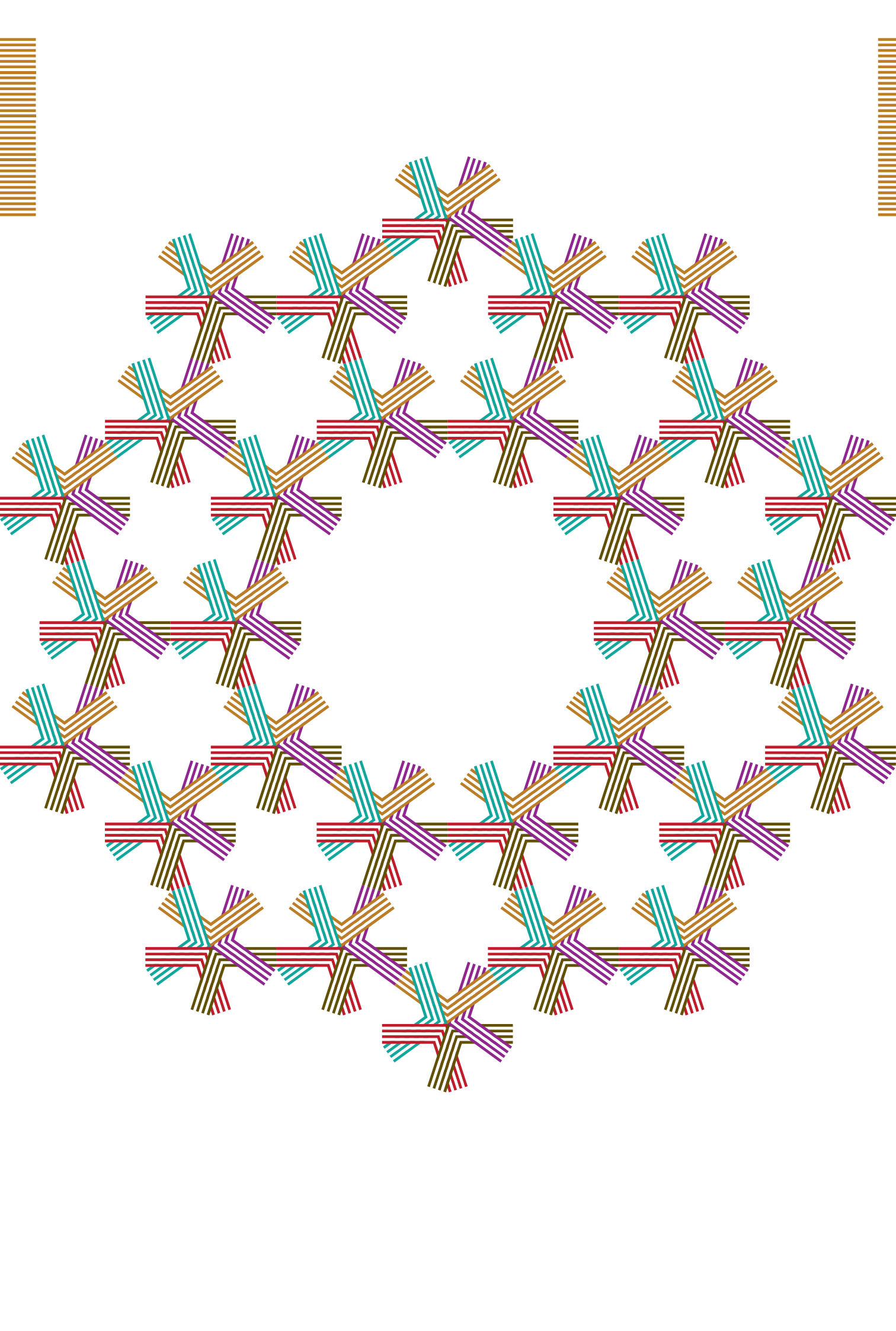
- Een programmatisch gedefinieerde, landelijk gedeelde verzameling eindtermen (zoals gedefinieerd in § 1.6);
- Een standaardprocedure en standaardcriteria voor de aanwijzing van de beoordelingscommissie (hoofdstuk 3);
- Een gezamenlijk beoordelingskader en gezamenlijke beoordelingsonderdelen (hoofdstuk 3);
- De samenwerking met de andere PD-domeinen in de pilotfase.

20

In de verdere detaillering van de kwaliteitscriteria spelen de begeleidingscommissies, de graduate commissie en de beoordelingscommissies een belangrijke rol: zij dienen hun overwegingen bij werving en selectie, bij de vaststelling van go en no-go momenten, en bij de eindbeoordeling systematisch vast te leggen en met elkaar te delen. Deze rapportages zullen in de graduate commissie worden gebruikt ter permanente reflectie en kalibrering van de kwaliteitscriteria.

25

30

5 FINANCIËN

5 De inkomsten voor de pilot en voor het PD-traject komen uit de pilot-financiering van het Ministerie van OCW. Onbekend is nog of er in analogie met de PhD ook een promotiebonus aan de PD verbonden zal worden. Daarnaast levert elk PD-traject ook 12 ½ % inzetbare onderwijstijd op.

10 Er zijn voor de instellingen drie typen kosten verbonden aan de pilot: kosten met betrekking tot een individueel PD-traject (begeleiding en bezoldiging PD-kandidaat); kosten voor de versterking van de begeleidingskwaliteit (Training-the-Trainer); en kosten voor deelname
15 aan het Graduate Netwerk.

5.1 Kosten per PD-traject

Voor een enkel PD-traject gelden de volgende kostenposten:

- a Salaris, vergoeding of vrijstelling door de instelling;
- 20 → b Ondersteuning, materiaal en werkruimte;
- c Begeleiding;
- d Opleiding en training.

Ad a *Salaris, vergoeding of vrijstelling door de instelling*

25 Deze kosten zijn afhankelijk van het type kandidaat. Voor sommigen, zoals de net afgestudeerde talentvolle MA-student, zal, in analogie met de universitaire promovendus, een full-time salaris gelden (€ 70.000). Voor een docent van de instelling kan een vrijstelling van onderwijs- en andere taken voor twee of meer dagen per week
30 gelden, in analogie met de regelingen die veel HBO's momenteel hebben voor hun PhD-kandidaten (€ 40.000). Ten slot is er de praktiserend kunstenaar of ontwerper wiens salariskosten gedekt zijn vanuit de werkgever of specifieke fondsen. Daar zijn in principe geen kosten voor de HBO-instellingen verbonden, maar zij kunnen besluiten
35 tot vormen van co-financiering.

Ad b *Ondersteuning, materiaal en werkruimte*

Voor een deel kunnen deze kosten 'in kind' worden georganiseerd en belegd bij bestaande afdelingen en ruimtes in de instelling. Materiaal-
40 kosten zijn moeilijker te voorzien en afhankelijk van het type project. Daarbij stellen wij als vuistregel voor dat de instelling een bedrag van minimaal € 1.000 tot maximaal € 5.000 per jaar bijdraagt en de kandidaat zelf de benodigde aanvullende financiering realiseert.

Ad c *Begeleiding*

De eisen die vanuit de landelijke werkgroep aan de begeleiding worden gesteld en de wens vanuit de pilot Kunst + Creatief om met twee begeleidende lectoren te werken, maken dit een hoge kostenpost. De landelijke werkgroep suggereert per begeleidingsteam 30 tot

32 Dit is gebaseerd op het uurtarief van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie à € 75 (ex BTW).

40 mensdagen per jaar. Dat komt, uitgaande van een uurtarief van € 75 (ex BTW) ³² op € 24.000 per jaar per kandidaat. Deze kosten kunnen worden teruggebracht als ze voor de begeleidende lectoren niet gekapitaliseerd, maar in tijd en taken verrekend worden. Om de kosten hanteerbaar te houden stelt de taskforce een maximum bedrag voor van € 4.000 voor begeleiding door experts uit de professionele praktijk..

5

Ad d *Opleiding en training*

De kandidaten halen 20 EC van hun opleidings- en trainingskosten uit het Graduate Network waaraan voor de kandidaat geen extra kosten zijn verbonden. Aan externe opleiding- of trainingsactiviteiten zijn mogelijk kosten verbonden. Deze worden vanuit de instelling gemaximeerd op € 1.000 voor het gehele traject.

10

5.2 Kosten voor Training the Trainer

Deze kosten zijn bedoeld voor de training van de begeleidende lectoren en afhankelijk van de hoeveelheid PD-kandidaten in de pilot. Per kandidaat zijn er twee lectoren voor wie Training-the-trainer activiteiten zullen gelden. Wanneer de pilot met 20 kandidaten begint, is het aantal begeleidende lectoren dan ook maximaal 40. Het gaat om twee soorten activiteiten:

15

20

- 1 Peer-to-peer uitwisseling over de begeleidingsvraagstukken en -ervaringen. Daarvoor zullen enkele initiele coachings-bijeenkomsten nodig zijn à, naar schatting, € 5.000 per jaar;
- 2 Gerichtte workshops op thematieken als begeleidings- en leerstijlen, verantwoordelijkheid van de begeleiding, work-life balance, omgaan met onzekerheid etc.

25

De thema's komen voort uit de peer-to-peer groepen, en er worden maximaal twee workshops per jaar georganiseerd. De kosten voor een half-daagse workshop met een simpele werkvorm, kunnen geraamd worden op € 1.500. Per instelling komen de kosten uit rond € 620.

30

5.3 Kosten voor het Graduate Network

De kosten voor het Graduate Network betreffen:

- a Opleiding en training
- b Community building
- c Governance

35

40

Ad a *Opleiding en training*

Het Graduate Network biedt een opleidings- en trainingsprogramma van 20 verplichte EC en een aantal keuze-onderdelen aan. We gaan ervanuit dat deze onderdelen 'in kind' vanuit de betrokken instellingen geleverd worden, waarbij het network er zorg voor draagt dat de belasting gelijkelijk verdeeld wordt. Wel kan het zijn dat er speciale voorzieningen in een cursus moeten getroffen waarvoor enig handgeld in de begroting moet worden opgenomen, naar schatting zal maximaal € 5.000 per jaar voldoen.

45

Ad b *Community building*

Onderdeel van de opleiding en training is een doorlopend presentatie en participatieseminar (2 x per jaar) waarvoor kleine additionele kosten (publiciteit, catering) zullen gelden. Daarnaast biedt dit seminar de gelegenheid tot het uitnodigen van (buitenlandse) onderzoekers die hun actuele onderzoek presenteren. Kosten daarvoor kunnen worden gemaximeerd op € 5.000 per jaar.

Ad c *Governance en communicatie*

Het Graduate Network heeft een lichte governance structuur met een Algemeen Bestuur, een Graduate Commissie en een Taskforce. Met het Algemeen Bestuur zijn, behoudens enkele secretariaatsposten, geen grote kosten gemoeid. Voor de Graduate Commissie geldt dat de deelnemende lectoren een zware inhoudelijke taak hebben, zowel in de vormgeving van de opleidingsonderdelen, als in de monitoring van de PD-kandidaten. Deze werkzaamheden komen bovenop de begeleiding van de 'eigen' PD-kandidaten en het is daarom absolute noodzaak dat de instellingen het qua taakomschrijving en belasting mogelijk maken om dit te doen. Net zoals onder § 2.1 ad c) gaat het niet perse om monetaarisering maar om tijd en taken. De Taskforce blijft bestaan maar krijgt een operationele opdracht. Ze wordt gefinancierd zoals de Taskforce werd gefinancierd. Daarnaast zal een substantieel bedrag moeten worden gereserveerd voor communicatie, gezien de omvang en de diversiteit van het Graduate Network.

5.4 Samenvattend

Met deze variabele kostenposten kunnen de kosten die een instelling per PD betaalt variëren tussen € 14.000 en € 91.000 zoals in onderstaande tabel te zien is. De inkomsten die hier vanuit de pilot tegenoverstaan, en vanuit een eventuele promotiepremie zijn nog niet bekend. Er is een preciezer uitgewerkte begroting beschikbaar via de Bestuurlijke Werkgroep van de PD-Pilot Kunst + Creatief waarbij instellingen verschillende kostenposten op maat kunnen vormgeven.

Post	Min	Max
Salaris PD	Extern	€ 70.000
Onderzoeksmateriaal PD	€ 1.000	€ 5.000
Begeleiding per PD	€ 4.000	€ 4.000
Onderwijsprogramma	€ 4.650	€ 4.650
Training lectoren	€ 4.650	€ 4.650
Governance + Communicatie	€ 7.000	€ 7.000
Onvoorzien	€ 1.000	€ 1.000
Totaal	€ 14.300	€ 88.300

TERMINOLOGIE EN AFKORTINGEN

PD

Professional Doctorate

Begeleidingscommissie

De twee lectoren en twee experts uit de professionele praktijk die de PD begeleiden.

Begeleidingskader

De gemeenschappelijke criteria van het PD-programma volgens welke de begeleidingscommissie begeleidt.

Beoordelingscommissie

De commissie die beoordeelt of de PD-kandidaat de PD-grad behaalt.

BKO

Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek.

EC

European Credit (Transfer and Accumulation System) waarbij 60 EC voor een full-time studiebelasting van een jaar staat.

Graduate Commissie

De commissie van lectoren uit het Graduate Network die toezien op het PD-programma en het PD-curriculum.

Graduate Network

Het netwerk van instellingen en kunst- en creatieve organisaties die aan de PD-pilot deelnemen.

Instelling

De HBO-instelling die deel uitmaakt van de pilot Kunst + Creatief.

Interventie

“Een set van handelingen, een proces, een methode, een aanpak, handelingskennis, een product of een prototype (demonstrator, simulatiemodellen, dashboards, software, (behandel)protocollen, etc., die door de kandidaat worden ontwikkeld om een bijdrage te leveren aan het vraagstuk dat centraal staat in een PD traject.”

Uit Programmteam 3e cyclus in het HBO, maart 2021, p.10.

PD-Onderzoek

Transparant methodisch proces wat leidt tot nieuwe kennis over de praktijk waarin geïntervenieerd wordt.

Onderzoeksplan

Het plan op basis waarvan de kandidaat toegang wordt verleend tot het PD programma.

Opleidings- en begeleidingsplan

Het plan waarin de inhoudelijke begeleiding door de begeleidingscommissie geregeld is.

PD- Curriculum

Het geheel aan trainingsactiviteiten dat aangeboden wordt door het Graduate Network.

PD-grad

Het diploma dat bij succesvolle afronding van het PD-traject wordt uitgelegd.

PD-kandidaat

Degene die een PD-traject aflegt ten einde de PD-grad te behalen.

PD-lectoren

De lectoren in de begeleidingscommissie.

PD-professionals

De experts uit de professionele praktijk in de begeleidingscommissie.

PD-programma

De categorieën van activiteiten die gezamenlijk het landelijke PD-programma beslaan en die voor elke deelnemer en instelling hetzelfde zijn.

PD-traject

De individuele manier waarop een PD-kandidaat de onderdelen van het PD programma aflegt.

Portfolio

Het geheel aan activiteiten waarmee de PD-kandidaat de grad behaalt.

Taskforce

Het team dat de pilot inhoudelijk en procedureel voorbereidt.

UAS

University of Applied Sciences.

Validatiecommissie PD

De commissie van het programmteam 3e cyclus in het HBO onder wie de landelijke kwaliteitsborging resulteert.

KUNST +
CREATIEF

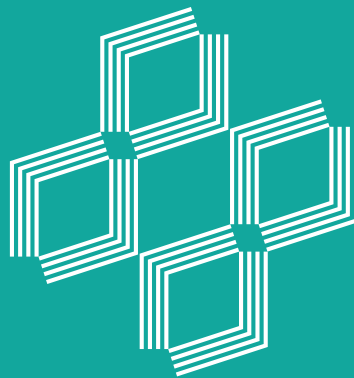
PROFESSIONAL
DOCTORATE

BIJLAGEN

BIJLAGEN

- 1 Samenstelling Bestuurlijke Werkgroep en Begeleidingscommissie
- 2 Format Opleidings- en begeleidingsplan
- 3 Format Onderzoeksvoorstel
- 4 Toelatingscriteria
- 5 Format go/no-go beoordeling
- 6 Reglement Graduate Network Kunst + Creatief
 - a Algemeen Bestuur
 - b Graduate Commissie
 - c Taskforce

BIJLAGE 1

Samenstelling bestuurlijke werkgroep en begeleidingscommissie

Bestuurlijke werkgroep

Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten	→ Bert Verveld, voorzitter
ArtEZ University of the Arts	→ Nishant Shah
Avans Hogeschool	→ René Bosma
Hanzehogeschool Groningen	→ Dorothea van der Meulen
Hogeschool van Amsterdam	→ Frank Kresin
Hogeschool voor de Kunsten Utrecht	→ Heleen Jumelet
Hogeschool voor de Kunsten Utrecht	→ Nirav Christophe

Begeleidingscommissie

Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten	→ Hester Dibbits
Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten	→ Sanne Kersten
ArtEZ University of the Arts	→ Peter Sonderen
Avans Hogeschool	→ Uná Henry
Avans Hogeschool	→ Sebastian Olma
Breda University of Applied Sciences	→ Mata Haggis
Breda University of Applied Sciences	→ Dineke Koerts
Codarts Rotterdam	→ vertegenwoordiger ntb
Design Academy Eindhoven	→ vertegenwoordiger ntb
Fontys Hogeschool voor de Kunsten	→ Hylke Annema
Fontys Hogeschool voor de Kunsten	→ Falk Hübner
Gerrit Rietveld Academie	→ Jeroen Boomgaard
Hanzehogeschool Groningen	→ Evert Bisschop Boele
Hanzehogeschool Groningen	→ Menno Conner
Hogeschool voor de Kunsten Utrecht	→ Debbie Straver
Hogeschool Rotterdam	→ Miriam Rasch
Hogeschool Rotterdam	→ Michelle Teran
Hogeschool van Amsterdam	→ Femke Glas
Hogeschool van Amsterdam	→ Sabine Niederer
InHolland	→ vertegenwoordiger ntb
Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten	→ vertegenwoordiger ntb
Zuyd Hogeschool	→ Ruth Benschop

BIJLAGE 2

Opleidings- en begeleidingsplan (OBP)

Dit document dient als basis voor de dagelijkse begeleiding en de afspraken tussen kandidaat en begeleidingscommissie. Het wordt beoordeeld door de Graduate Commissie bij toelating van de kandidaat tot het programma en dient als brondocument bij de go/no-go beoordeling Opleidings en begeleidingsplan (OBP), UAS-PD Kunst + Creatief.

1 Algemeen

De PD-kandidaat verricht artistiek of ontwerpend onderzoek conform de ideeën in het onderzoeksplan en de afspraken in dit OBP. Om de PD-kandidaat te ondersteunen vormen [*namen begeleiders en instellingen*] gedurende vier jaar (of parttime equivalent) een commissie verantwoordelijk voor de begeleiding van de kandidaat, en voor de mogelijkheid van de kandidaat om deel te nemen aan de trainings- en scholingsactiviteiten van het Graduate Network Kunst en Creatief.

De begeleidingscommissie en kandidaat onderschrijven de Golden Rules for Supervision zoals geformuleerd door de Universiteit Leiden. <https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/ul2staff/onderzoek/promoveren/golden-rules-phd-supervision>

2. Gegevens kandidaat

Naam:

Lectoraat van de instelling waar de kandidaat onder valt:

Genoten opleidingen en/of andere kwalificaties:

3. Gegevens begeleiders

Begeleidend lector

Begeleidend lector

Begeleidend professional

Begeleidend professional

De begeleidingscommissie bestaat uit twee lectoren en twee professionals die over aantoonbare inhoudelijke of methodologische expertise beschikken om de PD-kandidaat te begeleiden. Voor de lectoren in de begeleidingscommissie geldt dat dat zij een PhD of PD hebben, en ervaring hebben in het begeleiden van artistiek of ontwerpend onderzoek.

De begeleidingscommissie wordt geacht gezamenlijk 30 tot 40 mensdagen per jaar aan de begeleiding te besteden. De taken en verantwoordelijkheden van de individuele leden van de commissie zijn als volgt afgesproken:

5

Lector 1	<i>Bijvoorbeeld: Dagelijks aanspreekpunt, gids door de instelling, inhoudelijk verantwoordelijk voor artistieke deel</i>
----------	--

10 Tijdsbesteding: # dagen per jaar

Lector 2	<i>Bijvoorbeeld: Inhoudelijk verantwoordelijk voor methodologie, introductie in relevante netwerken, coördinatie begeleiding</i>
----------	--

15 Tijdsbesteding: # dagen per jaar

Professional 1	<i>Bijvoorbeeld: Domein- en praktijkexpertise</i>
----------------	---

20 Tijdsbesteding: # dagen per jaar

Professional 2	<i>Bijvoorbeeld: Domein en praktijkexpertise</i>
----------------	--

25 Tijdsbesteding: # dagen per jaar

De kandidaat heeft recht op minimaal één begeleidingsbijeenkomst per twee weken met een lid of leden van het begeleidingsteam, en heeft recht op minimaal drie bijeenkomsten per jaar met de hele begeleidingscommissie.

30

De eindverantwoordelijkheid voor de begeleiding ligt bij de HBO-instelling waar de kandidaat onder valt, wat betekent dat – indien gevraagd door een kandidaat of een van de leden van de begeleidingscommissie – de commissie van samenstelling kan veranderen.

35 *De procedure hiervoor wordt per instelling ingericht en is in dit OBP als volgt bepaald:*

.....

.....

4 Algemene beschrijving van de taken van de kandidaat

De PD-kandidaat verricht onderzoek (75 % van de tijd), verzorgt onderwijs (12 ½ % van de tijd) en neemt deel aan trainings- en scholingsactiviteiten (12 ½ % van de tijd)

5

Onderzoek	Titel en samenvatting van het onderzoek	
Training en scholing	20 EC collectief programma van het graduate netwerk	
	10 EC individuele trainingsonderdelen ten behoeve van: <i>[Geef hier een lijst met thema's aan waarop scholing gewenst is]</i>	10
Onderwijs	De kandidaat draagt op de volgende manier bij aan het onderwijs van de instelling: <i>[Geef hier aan welke afspraken gemaakt zijn]</i>	15

5 Evaluatie en beoordeling

9e maand evaluatie *Maand 9 PD-traject (of part-time equivalent)*

20

Geef hier aan welke afspraken op basis van het onderzoeksplan en de inzichten van de begeleidingscommissie zijn gemaakt over de beoordelingscriteria van de 9e maand evaluatie.

Go/no-go beoordeling *Maand 12 (of part-time equivalent)*

25

Hierbij dienen het go/no-go formulier, het OBP en het onderzoeksplan als brondocumenten. Het oordeel kan aanleiding geven tot nieuwe afspraken in het OBP.

30

Tweedejaars evaluatie *Maand 24 (of part-time equivalent)*

Hierbij dienen in ieder geval het OBP en het onderzoeksplan als brondocumenten, en kunnen veranderingen met betrekking tot de daarin vastgestelde afspraken worden vastgelegd.

35

Derdejaars evaluatie *Maand 36 (of part-time equivalent)*

Hierbij dienen in ieder geval het OBP en het onderzoeksplan als brondocumenten, en kunnen veranderingen met betrekking tot de daarin vastgestelde afspraken worden vastgelegd.

40

Eindbeoordeling *Maand 48 (of part-time equivalent)*

De begeleidingscommissie stelt vast of alle elementen van het portfolio (artistieke en/of ontwerpinterventies, reflectie, certificaat van opleidings- en trainingsonderdelen, wisselwerking met begeleiding, disseminatie-activiteiten) voldoende zijn om beoordeeld te worden. Zo ja, dan biedt

45

de begeleidingscommissie het portfolio ter beoordeling aan aan de beoordelingscommissie. De beoordelingscommissie stelt vervolgens binnen zes weken vast of de PD-kandidaat kan worden toegelaten tot de examining, die bestaat uit een publieke presentatie en een openbaar mondeling examen afgenomen door de beoordelingscommissie. De beoordeling is dichotoom (wel of niet toelaten) maar kan vergezeld gaan van commentaar en suggesties tot kleine aanpassingen.

6 Veranderingen

Bij een go na het eerste jaar kunnen wijzigingen aan dit OBP worden aangebracht voor vaststelling door de Graduate Commissie. Ook de andere evaluatiemomenten kunnen aanleiding zijn tot vranderingen dit OBP. Eveneens kunnen na vier jaar additionele afspraken worden gemaakt over termijnoverschrijding, waarbij geldt dat deze door de instelling of begeleidingscommissie kunnen worden opgelegd.

7 Specifieke afspraken

In dit OBP dienen kandidaat en begeleiders eveneens afspraken te maken over:

- Het al of niet delen van auteurschap, rechten, intellectueel eigendom of andere credits voor de onderzoeksactiviteiten en -resultaten
- De wijze waarop met publiciteit wordt omgegaan
- Wijzigingen in het OBP
- Beoordelingscriteria voor de 9e maand evaluatie
- Andere benodigde afspraken

8 Ondertekening

Functie	Naam	Handtekening
Lector		
Lector		
Professional		
Professional		
Kandidaat		
Vertegenwoordiger van [instelling]		
Vertegenwoordiger Graduate Commissie		
Datum		

BIJLAGE 3

Onderzoeksplan

Titel	5
Kandidaat	
Instelling	10
Lectoraat	
Begeleidend lector	
Begeleidend lector	15
Begeleidend professional	
Begeleidend professional	
1 Waar gaat het onderzoek over?	20
<i>200 – 750 woorden</i>	
Beschrijf de maatschappelijke, artistieke danwel creatieve praktijk(en) waarbinnen het onderzoek zich positioneert en waarin het onderzoek intervenueert om er een bijdrage aan te leveren. Besteed daarin aandacht aan de zogenaamde ‘vraagarticulatie’, dat wil zeggen hoe en met wie de onderzoeksvraag en het interventiedomein zijn ontwikkeld. Hoe bekend is de kandidaat met de setting en praktijken waar het onderzoek plaatsvindt en waarom acht de kandidaat zichzelf de juiste persoon om het onderzoek te doen? Onderbouw dit met al verricht werk en activiteiten.	25
2 Waarom is het onderzoek nodig?	30
<i>200 – 750 woorden</i>	
Geef aan hoe het onderzoek als intervenierende praktijk bijdraagt aan de kunst en creatieve praktijk en maak expliciet wat er in in dit opzicht ontbreekt. Wanneer een interventie ook plaatsvindt in een buiten de kunsten liggende maatschappelijke praktijk dient eveneens aangegeven te worden waarom het onderzoek en de interventie nodig zijn in die praktijk. Gebruik hierbij bronnen zoals academische literatuur, professionele publicaties, documentaires, interviews, beleidsdocumenten of ander relevant materiaal. Beschrijf de onderzoeksomgeving en de manier waarop stakeholders betrokken zijn.	35
3 Hoe wordt het onderzoek uitgevoerd?	40
<i>200 – 750 woorden</i>	
Met welke artistieke, ontwerp en/of wetenschappelijke methode(n) wordt het onderzoek uitgevoerd en wat is het bredere methodologische en epistemologische perspectief van waaruit het onderzoek plaatsvindt. Waarom zijn deze methode(n) en perspectief het meest relevant en	45

zinvol voor de vraagstelling. Hoe verhouden ze zich tot de onderzoeksomgeving. Met welke methode(n) heeft de kandidaat ervaring en welke moet men zich nog eigen maken? Welke uitdagingen van onderzoeksethiek en integriteit zijn met de methode(n) gemoeid?

5

4 Wat moet met het onderzoek bereikt worden?

200 – 750 woorden

Wie of wat heeft baat bij het onderzoek? Welke bijdrage(n) leveren de beoogde veranderingen in de praktijk en sociale setting waarin geïntervenieerd wordt? Welke kennis, inzichten, vragen, veranderingen volgen uit het onderzoek en wat is hun relevantie? Hoe worden de stappen in het onderzoeksproces gecommuniceerd en hoe worden uitkomsten bekend gemaakt? Welke artistieke en creatieve doelgroepen zijn er voor het onderzoek? Hoe worden andere maatschappelijke belanghebbenden betrokken?

10

15

5 Hoe geeft het onderzoek vorm aan de vier rollen van de PD-kandidaat?

200 – 500 woorden

In § 1.6 van de programmabeschrijving voor de PD Kunst + Creatief krijgen de eindkwalificaties van de PD-kandidaat vorm in vier rollen, te weten die van innovator, professional, onderzoeker en change agent. Geef in deze paragraaf kort aan hoe het onderzoek ervoor zorgt dat de kandidaat deze rollen na voltooiing van het PD-traject kan vervullen.

20

25

6 Hoe sluit het onderzoek aan bij het lectoraat?

200 – 500 woorden

Beschrijf hoe het onderzoek en de benadering aansluiten bij het profiel van en de expertise in het lectoraat (of de lectoraten) waar het deel van uit gaat maken. Leg uit hoe het onderzoek bijdraagt aan de onderzoeksagenda van het lectoraat. Geef ook aan hoe het onderzoek ten goede komt aan andere organisatorische eenheden rond het lectoraat, zoals specifieke opleidingen.

30

35

7 Bronnen

200 – 500 woorden

Welke materialen, fondsen, in-kind bijdrages, netwerken, ruimtes, enzovoort zijn nodig voor het onderzoek en welke brengt de kandidaat zelf mee? Voor welke van deze zaken dienen extra middelen te worden aangevraagd; hoe ziet die werving eruit; en hoe afhankelijk is het succes van het project van deze extra middelen?

40

8 Tijdsplanning

Geef een globale tijdsplanning per kwartaal (voor full-time) van het project. Geef aan welke 'mijlpalen' per kwartaal bereikt moet worden.

45

BIJLAGE 4

Toelatingscriteria

Er zijn drie fasen in de toelating tot het PD programma. De eerste heeft betrekking op de selectie van de kandidaat door de betrokken lector(en) van de instelling. De tweede op de randvoorwaardelijke toetsing door de Graduate Commissie van de begeleidingscommissie, het onderzoeksplan, het opleidings- en begeleidingsplan en de bijdrage van de instelling. De derde fase betreft de formele toelating van de kandidaat door de instelling tot het PD-programma.

Selectie

Een lector of lectoren van de deelnemende instellingen kunnen een kandidaat selecteren voor het PD-programma Kunst + Creatief als deze aan de volgende voorwaarden voldoet:

- 1 De kandidaat behoort tot een van de volgende doelgroepen van het programma:
 - Praktiserend kunstenaars en ontwerpers;
 - Docenten en onderzoekers van de kunst en creatieve opleidingen; en/of
 - Talentvolle doorstromers uit de masterprogramma's van deze opleidingen.
- 2 De kandidaat beschikt over relevante Master-kwalificatie, of een gevalideerd equivalent daarvan, en bij voorkeur over een actieve praktijk in het kunst- en ontwerpdomein.
- 3 De kandidaat heeft een door de lector(en) goedgekeurd onderzoeksvorstel volgens de richtlijnen van het PD-programma Kunst + Creatief.
- 4 De lector(en) hebben vertrouwen in het vermogen van de kandidaat om alle onderdelen van het PD-programma succesvol te doorlopen.

De lectoren dragen de kandidaat in overleg met de relevante bestuurslaag van de instelling voor aan de Graduate Commissie van de PD Kunst + Creatief.

Randvoorwaardelijke toetsing

De Graduate Commissie voert per voorgestelde kandidaat een randvoorwaardelijke toetsing op de volgende punten uit:

- 5
- 1 De begeleidingscommissie: voldoet deze aan de eisen zoals in het PD-programma geformuleerd?
 - 2 Het onderzoeksplan: zijn alle vragen in het onderzoeksplan beantwoord?
- 10
- 3 Het opleidings- en begeleidingsplan: Is de ondersteuning afdoende en is de instelling in staat die te realiseren?
Is de opleiding afdoende en is het Graduate Network in staat die te realiseren?
- 15
- 4 De bijdrage van de instelling: Draagt de instelling volgens afspraak bij aan het graduate network?

Formele toelating

20 De instelling waarbinnen het PD-traject plaatsvindt geeft op twee momenten een formeel akkoord:

- 1
- 1 over de voordracht van de PD-kandidaat aan de Graduate Commissie.
- 25
- 2 over de vorm waarin de PD-kandidaat binnen de instelling het PD-project verricht, zoals bijvoorbeeld een gesalarieerde positie, vrijstelling van werkzaamheden, of gastvrijheids-overeenkomst.

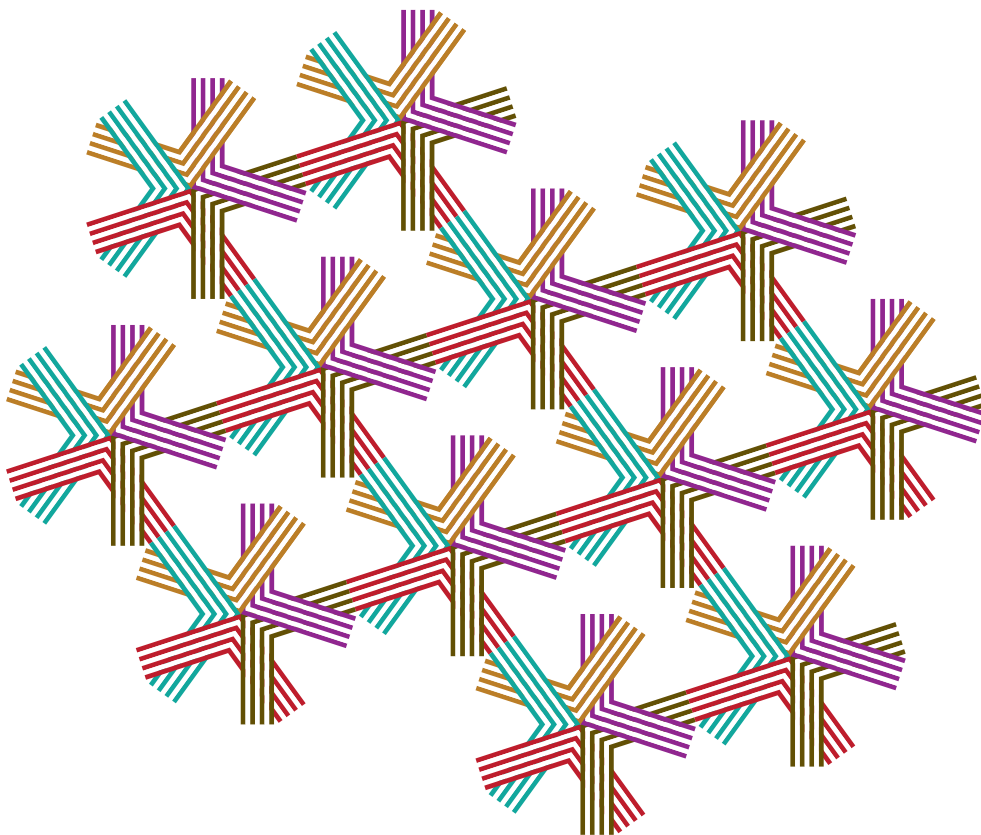
BIJLAGE 5

Go/no-go beoordeling

De go/no-go beoordeling vindt plaats na 12 maanden (of part-time equivalent). In maand 9 (of parttime equivalent) vindt een evaluatie plaats met het oog op de go/no-go beoordeling, zodat de kandidaat indien nodig de tijd heeft om verbeteringen aan te brengen.

De beoordeling vindt plaats op basis van:

- 1 De afspraken die de kandidaat en de begeleidingscommissie in het Opleidings- en Begeleidingsplan voor de beoordeling hebben gemaakt.
- 2 De tijdsplanning en de mijlpalen die in het onderzoeksplan zijn neergelegd.
- 3 De reflecties van alle leden van de begeleidingscommissie op het eerste jaar en hun verwachtingen met betrekking tot het vervolg. (Elke begeleider levert hiertoe een onafhankelijk schriftelijk verslag aan van maximaal een A4.)

BIJLAGE 6

Reglement Graduate Network Kunst + Creatief

5

Graduate Network (GN)

Gedurende de pilot UAS PD wordt het Graduate Netwerk Kunst + Creatief (GNK+C) gevormd door de deelnemende instellingen.

Het bestaat uit een:

- 10 1 Algemeen Bestuur waarin elke deelnemende instelling een verantwoordelijk bestuurder of gemandateerde vertegenwoordiger afvaardigt
- 15 2 Graduate Commissie, bestaande uit een lector uit elke deelnemende instelling

De uitvoering en dagelijkse leiding van de pilot is in handen van de Taskforce die ook het programma heeft ontwikkeld.

20 Algemeen Bestuur (AB)

- A → Het AB is bestuurlijk verantwoordelijk voor de pilot.
- B → Het AB komt twee keer per jaar bij elkaar ten einde de voortgang van de pilot en mogelijke aanpassingen of wijzigingen daarin te bespreken.
- 25 → In de maanden 10–11 wordt daarnaast de eerste en nieuwe lichten besproken.
- En in maand 4 wordt het jaarverslag vastgesteld.
- C → De afzonderlijke leden van het AB rapporteren aan de eigen deelnemende instellingen, zowel aan de bestuurlijke lagen als aan de betrokken lectoren.
- 30 D → Het AB kiest uit zijn midden een voorzitter.
- E → Het AB stelt overige onderdelen van zijn werkwijze vast in jaar 1 van de pilot.

35 Graduate Commissie (GC)

- A → De GC is inhoudelijk verantwoordelijk voor de pilot en rapporteert daarover tweejaarlijks aan het Algemeen Bestuur.
- B *Samenstelling*
 - De GC bestaat uit een lector per instelling die deelneemt aan de PD Kunst + Creatief.
 - 40 → De GC kan desgewenst werken met subcommissies en gedelegeerde taken.
- C *Verantwoordelijkheid ten opzichte van de PD-kandidaten*
 - De GC beoordeelt of de voorgestelde begeleiding en support bij de instelling overeenkomt met de kwaliteitseisen van de pilot.
 - 45 → De GC adviseert de begeleidingscommissies van de PD-kandidaten over een go/no-go in maand 12 voor de PD-kandidaat.

→ De GC stelt de beoordelingscommissie voor individuele PD-projecten samen op voordracht van de begeleidingscommissie en waakt voor de balans in de beoordelingscommissie, naar gelang inhoudelijke expertise en personele samenstelling.

5

D *Verantwoordelijkheid ten opzichte van het PD-programma*

→ De GC beoordeelt de algehele inhoudelijke balans en kwaliteit in het programma en adviseert daarover aan het Algemeen Bestuur.

→ De GC stelt de omvang, inhoud en kwaliteit van de opleiding en trainingsaanbod vanuit het Graduate Network voor de PD-kandidaten vast.

10

→ De GC identificeert de kruisverbanden en/of overlappingsen tussen de voorstellen en suggereert samenwerkingsmogelijkheden.

15

→ De GC identificeert mogelijke samenwerking met praktijkpartners, zoals culturele en maatschappelijke instellingen, ontwerp bureaus of universiteiten.

E → De GC komt minimaal 6 x per jaar bij elkaar om vaste vergaderonderdelen te bespreken:

20

	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4
Maand 2	Start werving en selectie	Idem; Jaarverslag voorbereiden	Idem; Jaarverslag voorbereiden	Idem; Jaarverslag voorbereiden
Maand 4	Cursorisch programma ontwikkelen	OW programma aanpassen	OW programma aanpassen	OW programma aanpassen; Advisering beoordelingscommissies
Maand 6	Beoordeling voordrachten; identificatie samenwerking	Idem; Advisering go/no-go	Idem; Advisering go/no-go	Idem; Advisering go/no-go
Maand 8	Kennismaking kandidaten; Opening van het jaar	Idem	Idem	Idem
Maand 10	Kalibratie normstelling	Idem	Idem	Idem
Maand 12	Terugblik en vooruitblik	Idem	Idem	Idem

45

F → De GC stelt overige onderdelen van haar werkwijze vast in jaar 1 van de pilot.

Taskforce (Tf)

- A De Tf draagt zorg voor de concrete uitvoering van de pilot.
- B De Tf wordt ondersteund met secretariële, communicatie en IT-inzet.
- C De Tf bereidt de bijeenkomsten van het Algemeen Bestuur en van de Graduate Commissie voor.
- D De Tf onderhoudt en delegeert contacten met externe stakeholders.
- E De Tf adviseert gevraagd en ongevraagd het Algemeen Bestuur en de Graduate Commissie.

Deelnemende Instellingen (DI)

- 1 De DI committeren zich aan:
 - a De visie, methodieken en governance van het PD-programma en het Graduate Network;
 - b Afvaardiging van een bestuurder in het AB;
 - c Afvaardigen van een lector in de GC;
 - d Een financiële bijdrage ten behoeve van uitvoering van scholing en trainingsactiviteiten, governance en communicatie van het GNK+C; en
 - e Een in-kind bijdrage aan de trainings- en scholingsactiviteiten van het GNK+C.
- 2 De DI maken de werving, selectie en de aanstelling van één of meerdere PD-kandidaten mogelijk, met dien verstande dat:
 - a De instelling vaststelt hoeveel PD-kandidaten per jaar aan het programma kunnen deelnemen, gezien budgetten, begeleidingscapaciteit en onderzoekscontext;
 - b Binnen de onder a gestelde grenzen, de inhoudelijke keuzes en oordelen door de relevante lectoren worden gemaakt;
 - c De aanstelling verschillende vormen kan aannemen (full-time, part-time of niet bekostigd door de instelling); en
 - d De uiteindelijke vorm van de aanstelling wordt uitgevoerd en past binnen de formele regels en HR praktijken van de instelling.
- 3 De DI bieden een adequate onderzoekscontext voor de PD-kandidaat, bestaande uit:
 - a Inter- en transdisciplinaire kruisbestuiving en een infrastructuur, waarin (inter)nationale uitwisseling gestalte heeft;
 - b Financiële en infrastructurele middelen, en personele en technische ondersteuning om het onderzoek uit te voeren;
 - c De mogelijkheid voor de kandidaat om onderwijs over het eigen onderzoek te geven; en
 - d Een goed functionerende begeleidingscommissie.

COLOFON | COLOPHON

Programma | Programme

Liesbet van Zoonen, Anke Coumans, Michel van Dartel; *Taskforce PD K+C*
in dialogue with the board and the advisory committee

Organisatie en ondersteuning |

Management and support

René Bosma, Rens Holslag, Wilma Diepens

Visuele identiteit & ontwerp |

Visual Identity & Design

Steffen Maas, Rotterdam

Vertaling | Translation

Mariette van Staveren, Baambrugge

Druk | Printing

Drukkerij Tielen bv, Boxtel

Website ontwikkelaars | web developers

Studio Krom, Eindhoven

ISBN 978-90-76861-55-5

CONTACT

PD Kunst + Creatief

p/a | c/o Avans University of

Applied Sciences – Caradt

Postbus | PO box 90116

4800 RA Breda

The Netherlands

caradt@avans.nl

+31 (0) 88 525 73 70

www.professionaldoctorate.nl

© 2022 – Board of the UAS PD pilot ‘Kunst + Creatief’

The PD ‘Kunst + Creatief’ is one of the joint initiatives to develop third cycle programmes in all sectors of Dutch Universities of Applied Sciences within the boundaries given by ‘Vereniging Hogescholen’ and the Ministry of Education, Culture and Science.